

Hem>Familjefrågor och arv>Egendom i äktenskap och registrerade partnerskap>Makars förmögenhetsförhållanden

Makars förmögenhetsförhållanden

Nationella regler om hur gemensam egendom ska delas upp mellan makar vid skilsmässa, separation eller dödsfall (internationella par)

Allt oftare händer det att EU-medborgare flyttar till andra EU-länder för att studera, arbeta eller bilda familj. Det leder till ett ökat antal "internationella par" som gifter sig eller registrerar partnerskap.

Internationella par är par med olika medborgarskap som bor i ett annat EU-land än det egna eller som äger egendom i olika länder. Sådana par - både gifta och registrerade partner - måste fundera på hur de ska sköta sin egendom och särskilt vad som ska hända med den vid skilsmässa/separation eller om en av dem dör.

Internationella par får i de här situationerna hjälp av EU:s regler. Reglerna gäller i 18 EU-länder: Sverige, Belgien, Grekland, Kroatien, Slovenien, Spanien, Frankrike, Portugal, Italien, Malta, Luxemburg, Tyskland, Tjeckien, Nederländerna, Österrike, Bulgarien, Finland och Cypern.

De reglerar vilket EU-lands domstolar som ska handlägga ärenden som rör egendom tillhörigt ett internationellt par och vilken lag som ska tillämpas för att lösa dessa frågor. Genom reglerna förenklas också gången för hur domar eller notariehandlingar från ett EU-land erkänns och verkställs i ett annat EU-land.

Klicka på en flagga för att få mer ingående information om det landet.

Behövs mer information bör man kontakta myndigheterna eller en jurist i det berörda EU-landet.

Det går också att besöka webbplatsen <http://www.coupleseurope.eu/sv/home> som förvaltas av rådet för notarier i EU (*Council of the Notariats of the European Union*).

Senaste uppdatering: 11/05/2022

Den här sidan sköts av Europeiska kommissionen. Informationen på denna sida avspeglar inte nödvändigtvis Europeiska kommissionens officiella ståndpunkt. Kommissionen påtar sig inte något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. Vänligen läs den rättsliga informationen för upplysningar om upphovsrätten till EU-sidor.

Makars förmögenhetsförhållanden - Tjeckien

1 Finns det ett lagstadgat system för makars förmögenhetsförhållanden i denna medlemsstat? Vad föreskriver det?

Ja.

Enligt tjeckisk lag betraktas allt som tillhör makarna, har ett värde och inte är undantaget från den lagstadgade ordningen som giftorättsgods. Gifrorättsgods regleras enligt den lagstadgade ordningen, en särskild avtalad ordning eller en ordning som är fastställd i ett domstolsavgörande.

Enligt den lagstadgade ordningen betraktas allt som en make eller maka förvärvat, eller bägge makarna förvärvade gemensamt, under äktenskapet som gemensam egendom, med följande undantag:

- Egendom som tillgodoser en av makarnas personliga behov.
- Egendom som förvärvats genom gåva, arv eller legat till endast en av makarna, om inte givaren eller testatorn uttryckt något annat önskemål.
- Egendom som tagits emot av en av makarna som kompensation för ideell skada på deras naturliga rättigheter.
- Egendom som förvärvats av en av makarna genom en rättsprocess avseende deras ensamma äganderätt.
- Egendom som förvärvats av en av makarna som kompensation för skada, förstöring eller förlust av deras exklusiva egendom.

Enligt den lagstadgade ordningen är all vinst från egendom som tillhör endast en av makarna att betrakta som gemensam egendom.

Enligt den lagstadgade ordningen är alla skulder som ingåtts under äktenskapet gemensam egendom, om de inte avser egendom som tillhör endast en av makarna, och endast med avseende på den del som överskrider värdet av vinsten på den egendomen, eller om skulden ingicks av en av makarna utan den andras godkännande. Detta rör inte förvärv av rutinmässiga inköp eller grundläggande nödvändigheter för familjen.

2 På vilka sätt kan makar ordna sina förmögenhetsförhållanden? Vilka är de formella kraven i detta fall?

Förlovade eller gifta par får avtala om en annan egendomsordning än den lagstadgade. Avtalet kan bestå av en separat egendomsordning, en ordning som begränsar uppkomsten av gemensam egendom till perioden före äktenskapets upphörande eller en ordning som utökar eller begränsar omfattningen på den gemensamma egendomen jämfört med den lagstadgade ordningen. Avtalet får innehålla vilka överenskommelser som helst rörande vilket föremål i egendomen som helst, om det inte är förbjudet i lag. Avtalet får särskilt omfatta ordningens räckvidd eller innehåll, den period under vilken den lagstadgade ordningen eller någon annan ordning för gemensam egendom är tillämplig eller enskilda föremål eller grupper av föremål. Enligt avtalet kan framtida gemensam egendom definieras annorlunda än enligt den lagstadgade ordningen. I avtalet får också ingå en egendomsordning för den händelse att äktenskapet upphör.

Ett avtal om makars förmögenhetsförhållanden måste vara en officiell handling (dvs. måste ha bestyrkts av en notarie).

När ett förlovat par ingår ett avtal om makars egendomsordning får avtalet verkan dagen för bröllopet.

3 Finns det begränsningar för hur makar kan ordna sina förmögenhetsförhållanden?

Avtalet får innehålla vilka överenskommelser som helst rörande vilka föremål i egendomen som helst, om det inte är förbjudet i lag.

Avtalet får inte utesluta eller ändra bestämmelser om sedvanliga hushållsföremål, om inte en av makarna har lämnat hushållet och vägrar återvända. Avtalet får inte hindra en make eller maka från att försörja familjen. Avtalet får inte på grund av innehåll eller syfte påverka en tredje parts rättigheter, om inte denna tredje part har samtyckt till det i avtalet. Ett avtal som ingåtts utan den tredje partens samtycke saknar rättsverkan i förhållande till den parten.

4 Vad är de rättsliga följderna av äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap?

Gifrorättsgodset upphör att vara gemensamt när äktenskapet upphör, dvs. när en make/maka dör eller dödförklaras eller vid skilsmässa. När boet upplöses måste den ingående egendomen fördelas.

Om äktenskapet annulleras räknas det som att det aldrig har ägt rum. Efter annullering behandlas makarnas rättigheter och skyldigheter avseende egendom på samma sätt som efter en skilsmässa.

5 Vilka är följderna för makars förmögenhetsförhållanden om en av dem avlider?

Gifrorättsgodset upplöses och fördelas. Den efterlevande maken/makan är den avlidnas lagstadgade arvinge i första och andra arvsklassen.

6 Vilken myndighet har behörighet att besluta i mål om makars förmögenhetsförhållanden?

Domstol.

7 Vilka är verkningarna av makarnas förmögenhetsförhållanden på ett rättsligt förhållande mellan en make och tredje man.

Allt det som en av makarna förvärvade före äktenskapet betraktas inte som gifrorättsgods enligt den lagstadgade ordningen. Enligt den lagstadgade ordningen är alla skulder som ingåtts under äktenskapet gemensam egendom, om de inte avser egendom som tillhör endast en av makarna, och endast

med avseende på den del som överskrider värdet av vinsten på den egendomen, eller om skulden ingicks av en av makarna utan den andras godkännande. Detta rör inte förvärv av rutinmässiga inköp eller grundläggande nödvändigheter för familjen.

I frågor som rör gemensam egendom eller delar därav som inte kan anses rutinmässiga, måste makarna handla gemensamt i rättsliga förfaranden, om inte den ena handlar med den andras samtycke. Om en av makarna vägrar samtycka utan skälig grund och i strid med de äkta makarnas, familjens eller hushållets intressen eller är oförmögen att avge någon viljeyttring, får den andra av makarna ansöka om att en domstol samtycker i stället.

Om en av makarna handlar i rättsliga förfaranden utan den andras samtycke trots att det krävdes, får den andra av makarna yrka att förfarandet ogiltigförklaras. Om en del av den gemensamma egendomen ska användas för kommersiella ändamål av en av makarna, och om den delens värde överskrider ett belopp som är skäligt i förhållande till makarnas materiella omständigheter, krävs den andra av makarnas samtycke den första gången egendomen används på detta sätt. Om den andra av makarna utesluts från förfarandet, får han eller hon yrka att det ska ogiltigförklaras. Om en del av den gemensamma egendomen ska användas för att förvärva en andel i ett bolag eller kooperativ, eller om förvärvet av en sådan andel leder till att ett bolags eller kooperativs skulder garanteras i en omfattning som överskrider vad som är skäligt i förhållande till makarnas materiella omständigheter, krävs samtycke från den andra av makarna, och om han eller hon utesluts från förfarandena, får han eller hon yrka att förfarandena ogiltigförklaras.

Om makarna har avtalat om en egendomsordning, får avtalet inte på grund av sitt innehåll eller syfte påverka en tredje parts rättigheter, om inte denna tredje part har samtyckt till det i avtalet. Ett avtal som ingåtts utan den tredje partens samtycke saknar rättsverkan i förhållande till den parten.

8 En kort beskrivning av förfarandet för uppdelning, däribland delning, fördelning och avveckling av makarnas egendom i denna medlemsstat.

Om giftorättsgodset upplöses eller likvideras, eller om dess omfattning minskas, fullgörs de tidigare gemensamma rättigheterna och skyldigheterna genom fördelning. Om den minskade, upplösta eller likviderade egendomen inte fördelas, gäller reglerna om gemensam egendom på den med nödvändiga ändringar.

Fördelningen av egendomen får inte påverka tredje parts rättigheter. Om en tredje parts rättigheter har påverkats av fördelningen, får den parten yrka att en domstol fastställer att fördelningen saknar verkan i förhållande till denne. Skulder får endast fördelas mellan makarna.

Helst bör enighet uppnås mellan makarna om fördelningen av den gemensamma egendomen, om det är möjligt (exempelvis i händelse av skilsmässa eller minskning av den gemensamma egendomen). Ett avtal om fördelning får alltid verkan dagen efter den dag då giftorättsgodset minskades, upplöstes eller likviderades, oavsett om avtalet ingicks före eller efter minskningen, upplösningen eller likvideringen.

Avtalet om fördelning måste vara skriftligt, om det ingicks under äktenskapet eller om något föremål som ska fördelas kräver en skriftlig överlåtelsehandling (t. ex. fastigheter). Om avtalet om fördelning inte måste vara skriftligt och om en av makarna ombesörjer det, behöver den andra av makarna bekräfta fördelningen.

Om makarna inte kan enas om fördelningen, kan vem som helst av dem ansöka om avgörande i domstol. Domstolen fattar beslut om fördelning efter den situation som rådde när giftorättsgodset minskades, upplöstes eller likviderades.

Följande gäller för fördelningen:

- Bägge makarnas andelar av den egendom som ska fördelas ska vara lika.
- Var och en av makarna ska återbetala alla medel från den gemensamma egendomen som gått till hans eller hennes exklusiva egendom.
- Var och en av makarna har rätt till kompensation för alla medel från hans eller hennes exklusiva egendom som gått till gemensamma tillgångar.
- Underhållsberättigade barns behov ska beaktas.
- Hänsyn ska tas till hur var och en av makarna tog hand om familjen, särskilt hur de tog hand om barnen och familjehushållet.
- Hänsyn ska tas till hur var och en av makarna bidrog till förvärv och underhåll av gemensamma tillgångar.

Om tillgångarna tre år efter minskningen, upplösningen eller likvideringen av giftorättsgodset inte har fördelats eller inget avtal om fördelningen ingåtts, eller ingen ansökan gjorts i domstol om ett avgörande om fördelningen, anses makarna eller de före detta makarna ha enats om följande fördelning:

- Lös egendom tillfaller den av makarna som använder den som ensam ägare för att tillgodose sina egna behov eller behoven hos familjen eller familjehushållet.
- Annan lös och fast egendom utgör bägge makarnas gemensamma egendom, och var och en av dem har en lika stor andel i denna egendom.
- Andra tillgångar och skulder tillfaller bägge makarna, och de har en lika stor andel av dessa.

9 Vilket förfarande, vilka handlingar och vilken information krävs normalt för att registrera fast egendom?

Rättsliga förfaranden om upprättande eller överlåtelse av en sakrätt i fast egendom eller förfaranden om ändring eller återkallelse av sådana rättigheter måste vara skriftliga. Om överlåtelsen rör äganderätt till en fastighet som är inskriven i ett offentligt register, får ändringen av äganderätt verkan genom en anteckning i det registret.

Senaste uppdatering: 14/12/2020

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Makars förmögenhetsförhållanden - Tyskland

1 Finns det ett lagstadgat system för makars förmögenhetsförhållanden i denna medlemsstat? Vad föreskriver det?

Vem som äger den egendom som förvärvats under äktenskapet och hur den ska fördelas efter äktenskapets upplösning avgörs alltid av egendomsordningen enligt familjerätten. De förmögenhetsrättsliga verkningarna av att äktenskap ingås regleras i civilagens bestämmelser om makars egendomsordning (*Bürgerliches Gesetzbuch*, BGB). BGB omfattar följande egendomsordningar: gemensamt ägande av förmögenhetsökning under äktenskapet, ordning enligt vilken all egendom är enskild, giftorättsgemenskap och s.k. selektivt gemensamt ägande av förmögenhetsökning under äktenskapet (*Wahl-Zugewinngemeinschaft*).

2 På vilka sätt kan makar ordna sina förmögenhetsförhållanden? Vilka är de formella kraven i detta fall?

Såvida inte makarna kommit överens om en annan ordning genom registrerat äktenskapsförord, gäller giftorättsordningen gemensamt ägande av förmögenhetsökning under äktenskapet. Gemensamt ägande av förmögenhetsökning under äktenskapet innebär att all egendom är enskild under äktenskapet, men skulle giftorättsordningen upphöra sker en utjämning mellan makarna av den förmögenhetsökning som ägt rum under äktenskapet. Egendomsordningen enligt vilken all egendom är enskild måste däremot avtalas mellan makarna genom registrerad överenskommelse. Den innebär att makarnas respektive tillgångar är fullständigt åtskilda, utan att någon utjämning görs dem emellan av förmögenhetsökning under äktenskapet efter äktenskapets upplösning. Var och en av makarna behåller som sin egendom de tillgångar som vederbörande förvärvat före och under äktenskapet. En ordning där all egendom är enskild kan också inträda utan uttryckligt avtal mellan makarna, till exempel om giftorättsordningen upphävs eller utesluts genom äktenskapsförord utan att någon annan giftorättsordning avtalats i dess ställe.

Om makarna väljer giftorättsgemenskap som sin giftorättsordning måste de också godkänna detta i ett registrerat avtal. I en sådan ordning blir den egendom som medfördes i äktenskapet och de tillgångar som förvärvades under äktenskapet i regel makarnas gemensamma egendom (eller *Gesamtgut* – det

gemensamma boet). Utöver detta kan makarna ha s.k. separata tillgångar (*Sondergut*), vilka inte blir deras gemensamma egendom. Det rör sig om tillgångar som inte kan överföras genom rättshandlingar (t.ex. icke-utmättningsbara fordringar eller andel i ett partnerskap). Slutligen kan vissa tillgångar vara förbehållna en make eller maka med ensamt ägande. Som en särskild form av giftorättsgemenskap kan makarna också inrätta en s.k. egendomsgemenskap för egendom som endera av dem förvärvat genom arbete under äktenskapet (*Errungenschaftsgemeinschaft*). Därför måste de under äktenskapsförordet förklara att de tillgångar som förvärvats före äktenskapets ingående ska vara tillgångar med särskild förfoganderätt.

Syftet med den fransk-tyska giftorättsordningen med selektivt gemensamt ägande av förmögenhetsökning under äktenskapet är att undvika eventuella rättsliga problem under äktenskap, särskilt mellan en fransk och en tysk medborgare, till följd av ländernas olika regler om egendomsförhållandena. Om makarna väljer denna selektiva giftorättsordning, förblir deras respektive egendom – som i det tyska fallet med förmögenhetsökning under äktenskapet – åtskild under äktenskapet. Det är först vid upplösningen av giftorättsordningen som förmögenhetsökningen fördelas mellan makarna. Trots den materiella likheten med den tyska formen av förmögenhetsökning under äktenskapet förekommer det ett antal franska specialfall av det selektiva gemensamma ägandet av förmögenhetsökning under äktenskapet. Till exempel beaktas inte ersättning för sveda och värk eller fastigheters slumpmässiga värdeökningar (t. ex. genom att ett område får börja användas till bostadsbyggande) vid utjämning mellan makar av förmögenhetsökning under äktenskapet.

3 Finns det begränsningar för hur makar kan ordna sina förmögenhetsförhållanden?

Om makarna anser att den lagenliga giftorättsordningen i deras fall inte motsvarar det selektiva gemensamma ägandet av förmögenhetsökningen under äktenskapet, kan de låta registrera ett äktenskapsförord. I detta kan makarna till exempel avtala om att all egendom ska vara enskild eller gemensam, eller om att frångå lagstiftningen inom ramen för en viss giftorättsordning. De kan också avtala om utjämning av pensionsrättigheter eller underhåll.

Vid undertecknande av äktenskapsförord måste man under alla omständigheter se till att de avtalade bestämmelserna faktiskt är giltiga. Om ett äktenskapsförord exempelvis ensidigt missgynnar endera av makarna och vissa andra omständigheter föreligger, kan det anses strida mot god sed och följaktligen vara ogiltigt. I detta fall gäller de rättsliga bestämmelser som äktenskapsförordet syftade till att frångå. Rättspraxis på detta område är mycket varierande. Huruvida regleringen i ett äktenskapsord faktiskt strider mot god sed och således är ogiltig eller måste anpassas kan därför bara bedömas från fall till fall.

4 Vad är de rättsliga följderna av äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap?

Enligt den lagstadgade giftorättsordningen gemensamt ägande av förmögenhetsökning under äktenskapet ska en upplösning av denna ordning (t.ex. vid makes frånfälle, äktenskapsskillnad eller avtal om annan giftorättsordning) leda till utjämning mellan makarna av den förmögenhetsökning som skett under äktenskapet. Utjämningen av en förmögenhetsökning är så utformad att den make som under äktenskapet haft störst förmögenhetsökning ska till den andra maken överföra hälften av differensen mellan vederbörandes förmögenhetsökning och den egna.

Om giftorättsgemenskap valts som giftorättsordning leder äktenskapsskillnad – sedan eventuella skulder reglerats – till att det gemensamma boet delas. Var och en av makarna har i princip rätt till hälften av återstoden. Har makarna däremot kommit överens om att all egendom ska vara enskild, innebär denna fullständiga åtskillnad mellan makarnas tillgångar att det inte genomförs någon utjämning av tillgångarna efter upplösningen av giftorättsordningen.

Rätten till underhåll påverkas inte av giftorättsordningen. Om makarna har separerat utan att äktenskapsskillnad ännu inträtt, har en make som har behov av underhåll i princip rätt till underhållsbidrag från den make som har ekonomisk förmåga att betala. Underhållsanspråk kan resas endast till dess att beslutet om äktenskapsskillnad vunnit laga kraft. Efter äktenskapsskillnaden kan den underhållsberättigade dock under vissa omständigheter ansöka om underhållsbidrag efter äktenskapet. Gällande lag omfattar följande typer av underhållsanspråk: underhåll till vårdnadshavare av barn, underhåll på grund av ålder, sjukdom eller funktionsnedsättning, underhåll på grund av arbetslöshet, underhållsbidrag (*Aufstockungsunterhalt*), underhåll för utbildning, fortbildning eller omskolning och underhåll på grund av skälighet.

Även om det föreligger giltiga skäl till äktenskapets upplösning, kan utjämnings- och underhållsanspråk ändå uppstå i enskilda fall.

5 Vilka är följderna för makars förmögenhetsförhållanden om en av dem avlider?

Om endera av makarna under äktenskap med giftorättsordningen gemensamt ägande av förmögenhetsökning under äktenskapet avlider, görs en schablonutjämning. Denna utjämning innebär en höjning av arvsporten med en fjärdedel, oavsett om den avlidne haft någon förmögenhetsökning under äktenskapet. Om efterlevande make inte ärver avliden make eller frånsäger sig arv, kan vederbörande begära utjämning av den faktiskt gjorda förmögenhetsökningen och dessutom hävda rätten till den så kallade lilla reserverade andelen (*kleiner Pflichtteil*). Den lilla reserverade andelen beräknas utifrån den lagstadgade arvsporten, utan beaktande av det schablonbelopp som erhålls genom utjämningen av förmögenhetsökningen.

Har makarna avtalat om att all egendom ska vara enskild, görs ingen schablonutjämning av förmögenhetsökningen vid upplösning av äktenskapet. I stället tillämpas den allmänna lagstadgade arvsordningen.

Om egendomsgemenskap valts som giftorättsordning blir kvarlåtenskapen hälften av det gemensamma boet, av den avlidnes egendom med särskild förfoganderätt och av den avlidnes särskilda egendom. Efterlevande makes arvslott ska fastställas i enlighet med de allmänna bestämmelserna.

6 Vilken myndighet har behörighet att besluta i mål om makars förmögenhetsförhållanden?

Familjedomstolen har materiell behörighet i frågor som rör makars egendomsförhållanden, alltså i mål som gäller anspråk förankrade i egendomsordningen för äktenskap, särskilt fördelning av makarnas förmögenhetsökning under äktenskapet.

7 Vilka är verkningarna av makarnas förmögenhetsförhållanden på ett rättsligt förhållande mellan en make och tredje man.

En gift person är i regel endast ansvarig för sina egna skulder och endast med sina egna tillgångar som säkerhet. Detta gäller dock inte transaktioner som står för en skälig täckning av familjens dagliga behov.

Enligt giftorättsordningen gemensamt ägande av förmögenhetsökning under äktenskapet medges undantag från principen om fri förfoganderätt. Om endera av makarna önskar förfoga över hela eller nästan hela sin egendom (för avyttring, gåva osv.) krävs samtycke från den andra maken. Detsamma gäller när en gift person önskar förfoga över egendom som tillhör det gemensamma hushållet trots att vederbörande är ensam ägare till den.

Enligt giftorättsordningen där all egendom är enskild får var och en av makarna däremot förfoga över hela sin egendom och behöver inte den andra makens samtycke för förfogande över hushållseffekter.

Har makarna enats om giftorättsordningen giftorättsgemenskap, ska de i princip tillsammans förvalta det gemensamma boet, såvida inte endast endera av makarna anförtrotts förvaltningen genom äktenskapsförord. Det gemensamma boet ansvarar för varje skuld som härrör från en rättshandling som under giftorättsgemenskapen utförts av endera av makarna endast om den andra maken lämnat sitt samtycke till transaktionen eller om rättshandlingen påverkar hela egendomen.

8 En kort beskrivning av förfarandet för uppdelning, däribland delning, fördelning och avveckling av makarnas egendom i denna medlemsstat.

Den gemensamma bostaden och hushållseffekterna kan delas upp antingen under separationstiden eller efter äktenskapsskillnaden. Om samägande har uppstått på annat sätt och makarna inte kan enas, ska egendomen auktioneras bort och intäkten delas.

9 Vilket förfarande, vilka handlingar och vilken information krävs normalt för att registrera fast egendom?

Om makarna väljer giftorättsgemenskap som sin giftorättsordning, måste de lämna in det registrerade äktenskapsförordet till fastighetsregistret och begära korrigerig i fastighetsregistret. I alla övriga fall, dvs. där makarna inte väljer giftorättsgemenskap som sin giftorättsordning, finns inget behov av korrigerig i fastighetsregistret.

Senaste uppdatering: 27/10/2022

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Makars förmögenhetsförhållanden - Spanien

1 Finns det ett lagstadgat system för makars förmögenhetsförhållanden i denna medlemsstat? Vad föreskriver det?

1.1 Rättsordning: Allmän civilrätt och den särskilda lagstiftningen i vissa autonoma regioner

Det skulle vara felaktigt att tala om en enda lagstiftning eller ordning för makars förmögenhetsförhållanden i Spanien. Vissa autonoma regioner har vid sidan om staten behörighet i civilrättsliga frågor (även om inte samtliga reglerar makars förmögenhetsförhållanden). Detta innebär att alla spanska medborgare har ett särskilt regionalt medborgarskap (*vecindad civil*) utöver det spanska medborgarskapet. Detta avgör om de omfattas av den allmänna civilrätten eller av en särskild eller regional civilrätt (artikel 14 i civillagen).

Exempel på regioner där det är den egna civilrätten som gäller är Aragonien, Katalonien, Balearerna, Navarra, Baskien, Galicien och Valencia (även om den senare inte reglerar makars förmögenhetsförhållanden, eftersom den lag som antogs ansågs grundlagsstridig av författningsdomstolen [*Tribunal Constitucional*]). Medborgare i övriga autonoma regioner har således ett "gemensamt" regionalt medborgarskap (*vecindad civil común*) (artikel 14 i civillagen reglerar hur man blir medborgare).

- För att fastställa vilken lagstiftning som är tillämplig på makars förmögenhetsförhållanden och huruvida det är den gemensamma lagstiftningen eller lagstiftningen i den berörda autonoma regionen som ska tillämpas när det gäller äktenskap mellan spanska medborgare (utan internationell anknytning) behöver man använda sig av bestämmelserna i den interregionala lagstiftning som återfinns i den inledande avdelningen i civillagen (*Título Preliminar del Código Civil*) (artiklarna 9.2 och 16 i civillagen).

Den ordning som föreskrivs i civillagen gäller makar med gemensamt regionalt medborgarskap.

Om makarna inte har ett sådant gemensamt regionalt medborgarskap är tillämplig lagstiftning den lagstiftning som rör en av makarnas regionala medborgarskap eller hemvist, utsett av båda i en bestyrkt handling som ska utfärdas före äktenskapets ingående. Om inget val görs gäller lagstiftningen där makarna har sin gemensamma hemvist omedelbart efter äktenskapets ingående. Om sådan hemvist saknas gäller i sista hand lagstiftningen på den plats där äktenskapet ingås.

I undantagsfall, om makarna har olika regionala medborgarskap och om båda regionerna föreskriver egendomsskillnad för deras förmögenhetsförhållanden (och dessa skiljer sig från de förmögenhetsförhållanden som tillämpas enligt ovannämnda regler), gäller den egendomsskillnad som anges i civillagen.

- Om en av makarna inte är spansk medborgare eller om det gifta paret har anknytning till ett annat land fastställs tillämplig lagstiftning enligt bestämmelserna i artikel 33 i förordning (EU) 2016/1103. När det gäller spanska medborgare ska hänvisningen till medborgarskap som ett anknytningskriterium förstås som en hänvisning till regionalt medborgarskap.

Regionalt medborgarskap är ett begrepp som dock endast är tillämpligt på spanska medborgare (artikel 15 i civillagen), och eftersom det inte gäller för utländska medborgare börjar i stället artikel 33.2 att gälla, och ersätter medborgarskapslagstiftningen med lagen om närmast anknytning, dvs. lagstiftningen i den territoriella enhet som makarna har närmast anknytning till.

1.2 Tillämpliga förmögenhetsförhållanden för makar i avsaknad av överenskommelse mellan makarna, enligt civillagen och de autonoma regionernas särskilda lagar

Med avseende på fastställandet av makars förmögenhetsförhållanden i det fall att makarna inte har nått någon överenskommelse gäller tilläggslagstiftningen, vilken skiljer sig åt beroende på tillämplig nationell civilrätt:

Civillagen (gäller såvida inte tillämplig lagstiftning är den i Aragonien, Katalonien, Balearerna, Navarra, Baskien eller Galicien): egendomsgemenskap (*sociedad de gananciales*) (artikel 1344 och följande i civillagen). Inom ramen för denna ordning blir de förvärv och förmåner som erhålls av en av makarna bådas gemensamma egendom. Båda makars enskilda egendom inbegriper i huvudsak egendom som förvärvats före äktenskapet och egendom som förvärvas under äktenskapet utan kostnad eller som ersättning för enskild egendom. Den huvudsakliga bostad som förvärvats före äktenskapet omfattas av särskilda förmögenhetsförhållanden som gör att betalningar som görs efteråt med gemensamma medel, i motsats till den övriga egendom som förvärvats före äktenskapet (som alltid är enskild), omvandlar den huvudsakliga bostaden proportionellt till gemensam egendom. I tveksamma fall antas egendomen vara gemensam. Ansvarsordningen för giftorättsgods regleras på samma sätt och innefattar egendom som finansierats genom regelbunden yrkesutövning, konstnärlig verksamhet eller handel. Om det finns skulder som endast en av makarna har ådragit sig är det inledningsvis endast den maken som är ansvarig för sin egendom. Om detta inte är tillräckligt kan borgenären beslagta giftorättsgodset. I det här fallet kan dock den andra maken begära upplösning av egendomsgemenskapen och ersätta beslagtagandet av den gemensamma egendomen med den andel som innehas av gäldenären, vilket gör att äktenskapet därefter omfattas av egendomsskillnad. Giftorättsgodset förvaltas gemensamt (på daglig basis får det dock förvaltas av hemmets auktoritet [*potestad doméstica*], som kan vara vilken som helst av makarna). Ansvaret för förvaltningen av enskild egendom innehas av den av makarna som äger egendomen (det finns dock särskilda bestämmelser för familjehem eftersom det, trots att egendomen kan tillhöra endast en av makarna, krävs samtycke från den andra parten eller, om inget samtycke ges, ett domstolsgodkännande). För förordnande eller inteckning av giftorättsgods krävs båda makarnas samtycke.

Aragonien: egendomsgemenskap (*consorcio conyugal*) regleras i artikel 210 och följande i Aragoniens regionala lagtextsamling (*Código de Derecho Foral de Aragón*). Inom ramen för denna ordning blir de förvärv eller förmåner som erhålls av en av makarna, genom sysselsättning, annan verksamhet eller avkastning på tillgångar, bådas gemensamma egendom. Båda makars enskilda egendom inbegriper i huvudsak egendom som förvärvats före äktenskapet och egendom som förvärvas under äktenskapet utan kostnad eller som ersättning för enskild egendom. I tveksamma fall antas egendomen vara gemensam. Enligt Aragoniens civilrätt är egendom som förvärvats före äktenskapet, inklusive den huvudsakliga bostaden, alltid enskild, såvida inte kostnaden helt har uppskjutits och kommer att betalas till fullo genom gemensamma medel när äktenskapet inleds. Ansvarssystemet för dessa förmögenhetsförhållanden är reglerat. Om skulder har ådragits av endast en av makarna är den maken ensam ansvarig för sin egendom. Om detta är otillräckligt, och om det rör sig om verkställighet riktad mot gemensam egendom för skulder som inte omfattas av gemensamt ansvar, får gäldenärens make utöva sin rätt att behålla värdet av sin andel av den gemensamma egendomen och begära att egendomsgemenskapen avvecklas enbart för att fastställa det värde som ska behållas, utan att upplösa den.

Det bör nämnas att den efterlevande maken har nyttjanderätt (*usufructo viudal aragonés*), vilket förutom att vara en arvsrätt även är en framtida rättighet under livstiden (*derecho expectante de viudedad*).

Katalonien: egendomsskillnad (artikel 232.1 i Kataloniens civillag [*Código Civil de Cataluña*]). Inom ramen för denna ordning har båda makarna rätt att äga, ätnjuta, förvalta och fritt använda all sin egendom. Om det råder tvivel om vilken av makarna som äger en tillgång eller rättighet förutsätts den tillhöra båda parter till lika och odelbara delar. Det förutsätts dock att enskild egendom för personlig användning som inte är av särskilt högt värde och som tillhör en av makarna, samt egendom som är direkt avsedd för utövande av dennes verksamhet, är den makens egendom.

Balearena: egendomsskillnad (artikel 3 i Balearens civillag [*Compilación de Derecho Civil de las Islas Baleares*] när det gäller Mallorca, artikel 65 när det gäller Menorca och artikel 67 för Ibiza och Formentera). Inom ramen för denna ordning anses egendom som tillhör den ena av makarna vid äktenskapets ingående vara dennes enskilda egendom, liksom all egendom som på något sätt förvärfvas under äktenskapet.

Navarra: egendomsgemenskap (*conquistas*) (lag 87 och följande i Navarras nya lagtextsamling [*Fuero Nuevo de Navarra*]). Inom ramen för denna ordning omfattar den förvärfvade egendomen bland annat egendom som förvärfvas under äktenskapet genom arbete eller annan verksamhet av någon av makarna, såväl som intäkter och avkastning från både gemensam och enskild egendom. Bland den enskilda egendomen ingår egendom som en av makarna har köpt före äktenskapet, även om förvärvet äger rum under äktenskapet, eller kostnaden eller ersättningen betalas helt eller delvis med medel från den andra parten eller inom ramen för egendomsgemenskapen, eller förvärv genom vinst före eller under äktenskapet. All egendom som inte dokumenteras som enskild egendom anses vara giftorättsgods. Bostaden och bohaget omfattas av särskilda förmögenhetsförhållanden när de förvärfvas eller helt eller delvis betalas under äktenskapet, även om de härrör från tidigare äganderätt. Om det i det här fallet endast var en av makarna som betalade kommer bostaden och bohaget att vara dennes enskilda egendom. Om betalningen gjordes med båda makarnas tillgångar kommer egendomen att odelbart tillhöra dem båda i proportion till deras respektive bidrag. Om betalningen gjordes med den ena eller båda makarnas tillgångar, utöver tillgångarna inom ramen för egendomsgemenskapen, gäller odelbarheten i proportion till vardera parts bidrag och bidragen inom ramen för egendomsgemenskapen. Även förvaltnings- och ansvarssystemet för giftorättsgods och enskild egendom är reglerat. Om det finns personliga skulder och gäldenärens personliga tillgångar inte är tillräckliga kan borgenären begära att giftorättsgodset beslagtas, vilket den andra parten då underrättas om. Om denna part inte ger något svar och giftorättsgodset beslagtas anses gäldenären ha tagit emot värdet av sin andel när denne gör betalningar med egna medel eller när giftorättsgodset avvecklas. Den andra parten kan dock, inom nio dagar från att denne underrättats om beslagtagandet av giftorättsgodset, begära att beslagtagandet ersätts med återstoden av den del som tilldelats gäldenären vid avvecklingen av giftorättsgodset. I sådana fall leder beslagtagandet till att egendomsgemenskapen upplöses och avvecklas, och egendomsskillnad börjar tillämpas.

Baskien: om båda makarna har sin hemvist i låglandsområdena Biscaya, Aramaio eller Llodio regleras äktenskapet av egendomsgemenskap (*comunicación foral de bienes*), som är den regionala allmänna ordningen för förmögenhetsförhållanden mellan makar. Om endast en av makarna har regionalt medborgarskap i låglandsområdena Biscaya, Aramaio eller Llodio gäller denna ordning om makarna hade sin första gemensamma hemvist där; annars gäller förmögenhetsförhållandena på den plats där äktenskapet ingicks. I övriga delar av Baskien, om överenskommelse saknas, omfattas makarnas förmögenhetsförhållanden av egendomsgemenskap (*sociedad de gananciales*), som anges i civillagen (artikel 127 och följande i Baskiens regionala civillag [*Ley de Derecho Civil Foral del País Vasco*]). Inom ramen för egendomsgemenskap ska alla tillgångar, rättigheter och andelar – oavsett ursprung och på vilket sätt de har förvärfvats – som tillhör någon av makarna delas lika. Detta gäller både egendom som erhållits före äktenskapet och egendom som förvärfvas under äktenskapet, oberoende av var egendomen finns. Trots att egendomsgemenskapen i teorin är universell varierar dess tillämpningsområde beroende på skälet till äktenskapets upplösning. Om äktenskapet till exempel upplöses genom att en av makarna avlider och makarna har gemensamma barn är egendomsgemenskapen universell. Om det däremot inte finns några gemensamma barn, eller om äktenskapet upplöses av något annat skäl (t.ex. äktenskapsskillnad), begränsas egendomsgemenskapen till förvärv eller egendom som anskaffats genom köp, undantaget egendom som förvärfvats före äktenskapet och egendom som erhållits kostnadsfritt.

Galicien: egendomsgemenskap (*gananciales*) (artikel 171 i Galiciens civillag [*Ley de Derecho Civil de Galicia*]).

2 På vilka sätt kan makar ordna sina förmögenhetsförhållanden? Vilka är de formella kraven i detta fall?

Makar kan upprätta sina förmögenhetsförhållanden så att de tilläggsbestämmelser som nämns i tidigare avsnitt inte gäller.

För att göra detta måste de underteckna ett äktenskapsförord inför en notarie (artiklarna 1280 och 1315 i civillagen), vilket ska registreras i folkbokföringen. Notarien ska i sin tur, samma dag som avtalet undertecknas, skicka en attesterad elektronisk kopia av handlingen till motsvarande registrator som bevis vid registreringen av äktenskapet (artikel 60 i folkbokföringslagen [*Ley del Registro Civil*]).

Makarna kan även ändra sina förmögenhetsförhållanden under äktenskapet genom att uppfylla samma formella krav (artikel 1331 i civillagen) och utan att kränka tredje mans rättigheter (artikel 1317 i civillagen).

Samma möjlighet ges i autonoma regioner som har sin egen civilrätt för äktenskap som regleras av respektive lagar: Artikel 231.10 och följande i Kataloniens civillag, artikel 3 i Balearens civillag när det gäller Mallorca och Menorca (*capítulos*) och artikel 66 i Balearens civillag när det gäller Ibiza och Formentera (*espolits*), artikel 125 och följande i Baskiens civillag, artikel 171 och följande i Galiciens civillag, artikel 185 i Aragoniens regionala lagtextsamling, lag 78 och följande i Navarras regionala civillag.

3 Finns det begränsningar för hur makar kan ordna sina förmögenhetsförhållanden?

Makarna får själva bestämma vilken ordning för förmögenhetsförhållanden de vill ha, inklusive sådana som regleras i någon av de spanska civillagarna (där det anges både vilka förmögenhetsförhållanden som ska tillämpas för makarna om det inte finns någon överenskommelse och annat som parterna kan komma överens om) och i andra staters föreskrifter. Bestämmelser som strider mot lagstiftningen eller anständigheten, eller som begränsar makarnas lika rättigheter, får aldrig införlivas (artikel 1328 i civillagen och artikel 14 i den spanska konstitutionen).

4 Vad är de rättsliga följderna av äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap?

Annullering av äktenskap, hemskillnad eller äktenskapsskillnad. Detta fastställs i de olika bestämmelserna för olika förmögenhetsförhållanden mellan makar (t.ex. artikel 1392 i civillagen om egendomsgemenskap eller artikel 1415 i civillagen som reglerar deltagandeordningar i civillagen).

Inom ramen för egendomsgemenskap ska det förfarande som fastställs i lagen om civilrättsliga förfaranden (*Ley de Enjuiciamiento Civil*) följas vid avveckling. När detta genomförs uppstår en slags gemensam egendom mellan makarna, och denna skiljer sig från de andra ordningarna för egendomsgemenskap, med särskilda lagstadgade förmögenhetsförhållanden, som gäller under äktenskapet fram till dess att båda delägarna, genom lämpliga transaktioner för avveckling och bodelning, får varsin särskild, enskild andel av egendomen.

En egendomsgemenskap (*sociedad de gananciales*) kan avvecklas enligt artiklarna 1392–1410 i civillagen i närvaro av en notarie genom ömsesidig överenskommelse mellan makarna eller, om sådan överenskommelse saknas, vid domstol, enligt det förfarande som föreskrivs i civilprocesslagen.

Vid egendomsskillnad är det inte nödvändigt att avveckla makarnas förmögenhetsförhållanden, eftersom båda makarna äger sin egen egendom. Egendom som tillhör båda makarna från början omfattas av en delägandeordning, som fortsätter som tidigare efter annulleringen av äktenskapet, hemskillnaden eller äktenskapsskillnaden. Detta påverkar dock inte delägarnas möjlighet att begära bodelning (som är fallet vid alla slags delägarskap).

5 Vilka är följderna för makars förmögenhetsförhållanden om en av dem avlider?

Döden avslutar också makarnas förmögenhetsförhållanden, enligt de olika regelverken för olika förmögenhetsförhållanden mellan makar (t.ex. artikel 1392 i civillagen jämförd med artikel 85 i densamma när det gäller egendomsgemenskap, eller artikel 1415 i civillagen som reglerar deltagandeordningar i civillagen).

Utan att det påverkar något som den avlidna maken kan ha ordnat för i sitt testamente har vissa rättigheter fastställts för den efterlevande, beroende på vilken lagstiftning som är tillämplig för arvet. Om det rör sig om arv enligt den legala arvsordningen har den efterlevande på liknande sätt vissa rättigheter till arvet från den avlidna maken.

För att fastställa tillämplig civilrätt:

- Om paret har anknytning till mer än en stat fastställs tillämplig civilrätt i enlighet med förordning (EU) nr 650/2012. Artikel 36 börjar gälla när spansk lagstiftning är tillämplig, vilket innebär att det är den befintliga civillagen eller de befintliga autonoma civilrättsliga regelverken som gäller, beroende på vilken särskild anknytning testatorn kan ha haft med en autonom region som har sin egen civilrätt för dessa frågor.

- Arv utan någon utländsk faktor styrs av de civilrättsliga föreskrifterna rörande det regionala medborgarskap som testatorn hade vid sin död, men de rättigheter som enligt lag tilldelas den efterlevande maken styrs av samma lag som reglerar verkningarna av äktenskapet, och de efterlevandes legitima andelar är alltid skyddade (artiklarna 16 och 9.8 i civillagen).

Nedan analyseras den efterlevande makens rättigheter mot bakgrund av olika civillagar i Spanien, beroende på om testatorn frivilligt ordnade för sitt arv (oftast genom ett testamente) eller avled utan att efterlämna något testamente.

- Om den avlidne efterlämnade ett testamente:

Civillagen (gäller såvida inte tillämplig lagstiftning är den i Aragonien, Katalonien, Balearerna, Navarra, Baskien eller Galicien), i vilken det fastställs att den efterlevande maken har rätt till minst detsamma som om den avlidne maken inte efterlämnat ett testamente, dvs. nyttjanderätt till en tredjedel av dödsboet om det finns barn eller släktingar i rakt nedstigande led. Om det bara finns släktingar i rakt uppstigande led har den efterlevande maken nyttjanderätt till hälften av dödsboet. Slutligen är nyttjanderätten två tredjedelar om det inte finns några släktingar i vare sig rakt uppstigande eller rakt nedstigande led (artikel 834 och följande i civillagen).

Aragonien: När äktenskap ingås får båda makarna nyttjanderätt till den först avlidna makens hela egendom (*usufructo de viudedad*) (artikel 271 i Aragoniens regionala civillag). Rätten (som är en del av familjerätten och inte arvsrätten) innehåller av makarna, enligt Aragoniens ordning med egendomsgemenskap, även om deras regionala medborgarskap senare ändras, undantaget i detta fall den legitima andel som fastställs enligt arvsrätten. Den efterlevande maken har även nyttjanderätt om den först avlidne vid sin död var regional medborgare i Aragonien.

Balearerna: På Mallorca och Menorca erkänns den efterlevande makens grundläggande nyttjanderätt om testatorns föräldrar inte är i livet. Nyttjanderätten är två tredjedelar om testatorns föräldrar är i livet och hälften om det finns släktingar i rakt nedstigande led (artikel 45 i Balearernas regionala civillag). På Ibiza och Formentera anses den efterlevande maken inte vara en laglotsberättigad arvinge (*legitimario*).

Katalonien: En efterlevande make utan finansiella resurser tilldelas en fjärdedel av kvarlåtenskapen (artikel 452.1 i Kataloniens civillag). På samma sätt tilldelas den efterlevande andra rättigheter vad gäller dennes tillgångar utan att inkluderas i dödsboet (artikel 231.30 i Kataloniens civillag) och bostaden. Det är särskilt i detta hänseende som konceptet med ett års efterlevandepension (*año de viudedad*) blir relevant. Det innebär att den efterlevande har rätt att fortsätta att använda det gemensamma hemmet och försörjas av den avlidnes dödsbo i ett år från testatorns död (artikel 231.31 i Kataloniens civillag).

Galicien: Den efterlevande maken har nyttjanderätt till hälften av dödsboet (artikel 228 och följande i Galiciens civillag – *Ley normas reguladoras del Derecho Civil de Galicia*).

Navarra: Den efterlevande maken har nyttjanderätt (*usufructo de fidelidad*) till all egendom och alla rättigheter som tillhörde den först avlidne vid dennes död (förutsatt att den avlidne vid sin död var regional medborgare i Navarra) (lag 253 i Navarras nya lagtextsamling).

Baskien: Den efterlevande maken eller partnern i en annan samlevnadsform än äktenskap har nyttjanderätt till hälften av testatorns hela egendom om det finns släktingar i rakt nedstigande led. Om det inte finns några släktingar i rakt nedstigande led har den efterlevande nyttjanderätt till två tredjedelar av egendomen (artikel 52 i Baskiens regionala civillag). Detta gäller inte i Ayaladalen – kommunerna Ayala, Amurrio och Okondo samt i orterna Mendieta, Retes de Tudela, Santacoloma och Sojoguti i kommunen Artziniega (artikel 89 i Baskiens regionala civillag), som styrs av testamenteringsrätten. Det gäller inte heller i längdomsområdena Vizcaya, Aramaio och Llodio, där särskilda regler om familjeegendom (*bienes troncales*) tillämpas (artikel 61 i Baskiens regionala civillag).

- Om den avlidne inte har upprättat något testamente (legal arvsordning):

Civillagen (gäller såvida inte tillämplig lagstiftning är den i Aragonien, Katalonien, Balearerna, Navarra, Baskien eller Galicien): Den efterlevande maken har nyttjanderätt till en tredjedel av dödsboet om det finns barn eller släktingar i rakt nedstigande led, eller hälften av dödsboet om det endast finns släktingar i rakt uppstigande led. Om det inte finns några släktingar i vare sig rakt uppstigande eller rakt nedstigande led blir den efterlevande maken enda arvinge (artikel 834 och följande och artikel 944 i civillagen).

Aragonien: Den efterlevande maken ärver annan egendom än familjeegendom (*bienes no troncales*) efter släktingarna i rakt uppstigande led, utan att det påverkar den efterlevandes nyttjanderätt inom ramen för testamentarisk succession, vilken alltid bibehålls (artikel 517 i Aragoniens regionala lagtextsamling). Med familjeegendom avses egendom som har hållits inom testatorns hem eller familj i två generationer omedelbart före testatorns generation, oberoende av egendomens direkta ursprung och förvärvsmetod, liksom egendom som testatorn fått kostnadsfritt från släktingar i rakt uppstigande led eller släktingar i sidled upp till sjätte led. Denna egendom överläts till vissa släktingar (*parientes troncales*) som anges i artikel 526 i Aragoniens regionala lagtextsamling.

Balearerna: Här gäller bestämmelserna i civillagen (som nämns ovan), men på Mallorca och Menorca åtnjuter den efterlevande maken åtminstone grundläggande nyttjanderätt om det inte finns några föräldrar, två tredjedelars nyttjanderätt om testatorns föräldrar är i livet och hälften om det finns släktingar i rakt nedstigande led.

Katalonien: Om det inte finns några släktingar i rakt nedstigande led ärver den efterlevande maken all egendom i dödsboet före den avlidnes släktingar i rakt uppstigande led (artiklarna 441.2 och 442.3 i Kataloniens civillag). Om den efterlevande maken delar arvet med testatorns barn eller deras släktingar i rakt nedstigande led har den efterlevande grundläggande nyttjanderätt till dödsboet (artiklarna 441.2 och 442.3 i Kataloniens civillag).

Galicien: Samma ordning gäller som den i civillagen (artikel 267 i Galiciens civillag).

Navarra: Maken ärver annan egendom än familjeegendom efter syskon och släktingar i rakt uppstigande led. När det gäller familjeegendom har maken nyttjanderätt till all egendom och alla rättigheter som tillhörde den först avlidne vid dennes död (förutsatt att den avlidne vid sin död var regional medborgare i Navarra) (lag 304 och följande i Navarras nya lagtextsamling).

Baskien: när det gäller familjeegendom, och enbart i fråga om fast egendom som förvärvats av makarna under äktenskapet, är båda makarna eller partnerna i en annan samlevnadsform än äktenskap arvingar (artikel 66 i Baskiens regionala civillag). Den efterlevande maken ärver annan egendom än familjeegendom om det inte finns några släktingar i rakt nedstigande led (artikel 110 och följande i Baskiens regionala civillag).

6 Vilken myndighet har behörighet att besluta i mål om makars förmögenhetsförhållanden?

Behörigheten innehåller av den första-instansdomstol (*Juzgado de Primera Instancia*) som hör eller har hört målet för annulleringen av äktenskapet, hemskillnaden eller äktenskapsskillnaden, eller inför vilken talan väcks eller har väckts för att upplösa makarnas förmögenhetsförhållanden av något av de skäl som anges i civillagstiftningen (artikel 807 i lagen om civilrättsliga förfaranden).

I domkretsar med särskilda domstolar för familjemål är det dessa domstolar som hör målet om upplösning och avveckling av förmögenhetsförhållanden, även om det inte följer av ett tidigare mål om annullering av äktenskap, hemskillnad eller äktenskapsskillnad.

7 Vilka är verkningarna av makarnas förmögenhetsförhållanden på ett rättsligt förhållande mellan en make och tredje man.

I allmänhet och enligt vårt gemensamma civila system föreskrivs i artikel 1373 i civillagen att varje make är ansvarig gentemot tredje man för sina skulder med sina personliga tillgångar. Om den enskilda egendomen inte är tillräcklig för att avskriva skulderna kan borgenären (tredje man) begära att giftorättsgodset beslagtogs. Den make som inte är gäldenär kan dock begära att gemensam egendom ersätts av dennes andel i egendomsgemenskapen, och i sådana fall medför beslagtagandet att egendomsgemenskapen avvecklas.

I lagen om civilrättsliga förfaranden finns en liknande bestämmelse om verkställighet i det fall skulden är personlig men ansvaret trots det faller inom ramen för egendomsgemenskapen.

Det föreskrivs särskilt (artikel 1365 i civillagen) att giftorättsgodset ska användas för att betala borgenären (tredje man) för skulder som en av makarna ådragit sig 1) i egenskap av hemmets auktoritet eller den som förvaltar eller förordnar om giftorättsgodset som enligt lag eller avtal tillhör denne make, och 2) i samband med dennes regelbundna utövande av sitt yrke, sin konstnärliga verksamhet eller handel, eller sin regelbundna förvaltning av sin enskilda egendom.

Det finns liknande bestämmelser i handelslagen (*Código de Comercio*) för fall där en av makarna är näringsidkare.

När det gäller inteckningar av eller förordnande om gemensam egendom krävs båda makarnas samtycke, om det inte finns några separata bestämmelser i ett äktenskapsförord. Förordnandet är ogiltigt om det är kostnadsfritt (t.ex. en gåva) och genomförs av endast en av makarna.

För att säkerställa handelssäkerheten anges trots detta i civillagen att det är tillåtet att förvalta egendom och förordna om pengar eller värdepapper om det görs av den av makarna i vars namn de är registrerade och som innehar dem.

När det gäller registrerad fast egendom måste man, för att registrera egendomen i den gifta personens namn och den erhållna rättigheten i förhållande till nuvarande eller framtida rättigheter till egendomsgemenskapen, ange namnet på maken och de förmögenhetsförhållanden som gäller mellan makarna till förmån för en tredje man som tar del av registret. Om inget anges i registret bibehåller en tredje man som köper egendom i god tro från den person som står i registret och är behörig att genomföra överföringen äganderätten till den förvärvade egendomen.

8 En kort beskrivning av förfarandet för uppdelning, däribland delning, fördelning och avveckling av makarnas egendom i denna medlemsstat.

Detta regleras i artikel 806 och följande i lagen om civilrättsliga förfaranden. Det består av följande steg:

a) En bouppteckning inom ramen för egendomsgemenskap.

Bouppteckningen kan förrättas samtidigt som målet om annullering av äktenskapet, hemskillnad eller äktenskapsskillnad eller avvecklingen av makarnas förmögenhetsförhållanden, även om den i praktiken förrättas när det slutliga beslutet om att upplösa förmögenhetsförhållandena har fattats.

I begäran måste ett förslag till bouppteckning ingå. Makarna måste då infinna sig hos en domstolssekreterare (*Letrado de la Administración de Justicia*) för att göra en gemensam bouppteckning baserat på förslaget. Om det uppstår en tvist om en tillgång väcks talan inför en domare för att ett beslut ska fattas.

Beslutet kan sedan överklagas.

b) Avveckling.

För att inleda denna process måste beslutet om att upplösa makarnas förmögenhetsförhållanden vara slutgiltigt. Det första steget är att utarbeta ett förslag till avveckling och infinna sig hos en domstolssekreterare för att enas om ett avtal om ersättning som ska betalas till vardera make samt en proportionell fördelning på lotter av den resterande egendomen.

Om parterna inte når en överenskommelse utses en person vars uppgift är att fördela kvarlåtenskapen och hantera transaktionerna i samband med detta. När förslaget har lagts fram kan makarna godkänna eller avvisa det. I det senare fallet kommer oenigheten att lösas genom ett domstolsbeslut, vilket kan överklagas.

c) Tillhandahållande av tillgångar och registrering i fastighetsregistret.

När transaktionerna för avvecklingen slutligen godkänns och lotterna fördelas är det domstolssekreterarens uppgift att tillhandahålla tillgångarna och överföra äganderätterna till båda makarna.

Utöver detta förfarande finns ett annat, enklare förfarande enligt vilket avvecklingen sker genom ett ömsesidigt avtal mellan makarna eller mellan den efterlevande maken och arvingarna till den avlidne maken, enligt bestämmelserna i civillagen och inför en notarie.

I båda fallen gäller att om de tillgångar som ska avvecklas omfattar fast egendom kan en kopia av dekretet om godkännande av transaktionerna för fördelningen, ett beslut där fördelningen av tillgångarna fastställs eller notarieintyget om avveckling av egendomsgemenskapen registreras i fastighetsregistret.

9 Vilket förfarande, vilka handlingar och vilken information krävs normalt för att registrera fast egendom?

Handlingar och avtal kopplade till äganderätter och andra sakrätter i fast egendom kan registreras i fastighetsregistret. De måste attesteras i en officiell handling, som införs i registret i det geografiska behörighetsområde i vilket den fasta egendomen är belägen, och motsvarande skatter och avgifter måste ha betalats.

Handlingen måste lämnas in i giltigt format och tillsammans med ett intyg från den spanska folkbokföringen (om äktenskapet registrerats där), i vilket upplösningen av makarnas förmögenhetsförhållanden erkänns för att den ska få verkan med avseende på tredje man. Om originalhandlingen utfärdades utanför Spanien måste den legaliseras på vederbörligt sätt och, på begäran av registratören, översättas. Denna ordning är inte tillämplig på rättsliga handlingar och avgöranden som omfattas av europeiska förordningar, som cirkulerar enligt de relevanta bestämmelserna.

Senaste uppdatering: 01/02/2023

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Makars förmögenhetsförhållanden - Frankrike

1 Finns det ett lagstadgat system för makars förmögenhetsförhållanden i denna medlemsstat? Vad föreskriver det?

En ordning för makars förmögenhetsförhållanden utgörs av lagbestämmelser som reglerar förmögenhetsförhållandet mellan makar och med tredje man. I dessa fastställs vilka regler som gäller för makar i fråga om befogenheter och äganderätt till tillgångar under eller vid upplösning av förhållandet, antingen genom dödsfall eller genom äktenskapsskillnad.

Om makarna inte har skrivit ett äktenskapsförord omfattas de av den lagstadgade samäganderätt (*communauté réduite aux acquêts*) som anges i artikel 1401 ff. i civillagen (*Code civil*).

I denna skiljer man mellan tre grupper av tillgångar: varje makes enskilda tillgångar och makarnas gemensamma tillgångar.

Alla tillgångar som makarna ägde innan äktenskapet och de tillgångar som förvärvats under äktenskapet genom arv, gåva eller testamentsgåva (artikel 1405 i civillagen) förblir enskild egendom. Vissa personliga tillgångar som kläder, ersättning för personskada eller ideell skada osv., såsom dessa definieras i artikel 1404 i civillagen, förblir också enskild egendom. Tillgångar som förvärvats av slump eller i utbyte mot enskild egendom utgör också enskilda tillgångar (artiklarna 1406 och 1407 i civillagen).

Gemensam egendom består däremot av tillgångar som makarna förvärvat tillsammans eller var för sig under äktenskapet, inklusive makarnas intäkter och löner. Artikel 1402 i civillagen innehåller även en presumtion om gemensam egendom, vilket innebär att varje tillgång som det inte är styrkt är enskild ska klassificeras som gemensam egendom enligt samäganderätten (giftorättsgods).

I princip har varje make rätt att förvalta eller avyttra den gemensamma egendomen på egen hand (artikel 1421 i civillagen). Båda parter samtycker dock för viktiga åtgärder som avyttring utan vederlag, överlåtande och fastställande av sakrätter i fast egendom, goodwill, aktier som inte är handlingsbara osv. (artiklarna 1422 och 1424 i civillagen).

2 På vilka sätt kan makar ordna sina förmögenhetsförhållanden? Vilka är de formella kraven i detta fall?

Grundregeln är att äktenskapsförord i princip inte omfattas av några begränsningar. I artikel 1387 i civillagen föreskrivs att "lagen reglerar endast makars förmögenhetsförhållanden i avsaknad av särskilt avtal som makarna kan ingå på det sätt de finner lämpligt, förutsatt att det inte bryter mot den allmänna moralen eller följande bestämmelser".

Makarna har rätt att själva besluta om sina förmögenhetsförhållanden, förutsatt att detta är förenligt med den obligatoriska primära egendomsordningen som anges i artikel 212 ff. i civillagen.

I civillagen beskrivs flera olika typer av avtalsmässiga egendomsordningar: gemensamma tillgångar enligt avtal (såsom det system med fullständig gemensam egendom som anges i artikel 1526 i civillagen), enskild egendom (artikel 1536 ff. i civillagen), eller del i giftorättsgods (artikel 1569 ff. i civillagen). För att ett äktenskapsförord ska vara giltigt måste det upprättas inför en notarie innan äktenskapet ingås (artiklarna 1394 och 1395 i civillagen). Det kan ändras genom en motsvarande notariehandling, i enlighet med villkoren i artikel 1397 i civillagen. Efter ikraftträdandet av lag nr 2019-222 av den 23 mars 2019 om programmet för 2018–2022 och reformen av rättssystemet (*loi no 2019-222 du 23 mars 2019 de programmation 2018–2022 et de réforme pour la justice*) kan makarna ändra sina förmögenhetsförhållanden utan att vänta i två år och någon rättslig berkäufelse krävs i princip inte längre (såvida borgenärer och vuxna barn inte har några invändningar).

3 Finns det begränsningar för hur makar kan ordna sina förmögenhetsförhållanden?

Principen om att det står makar fritt att ordna sina förmögenhetsförhållanden begränsas av de obligatoriska villkoren i den primära egendomsordningen, som är tillämpliga på alla förmögenhetsförhållanden utan undantag.

Dessa anges i artikel 212 ff. i civillagen. De omfattar i synnerhet bestämmelser om skydd av det gemensamma hemmet (artikel 215 tredje stycket), bestämmelserna om bidrag till hushållskostnaderna (artikel 214) och solidariskt ansvar för hushållets skulder (artikel 220).

4 Vad är de rättsliga följderna av äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap?

I händelse av äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap upplöses och avslutas makarnas förmögenhetsförhållanden.

Avslutandet av makarnas förmögenhetsförhållanden är en process som genomförs inför en notarie. Inom ramen för denna process fastställs och görs en bedömning av vardera makens tillgångar och skulder.

Om det inte ska göras någon uppdelning av fast egendom är användningen av en notarie dock inte obligatorisk.

Orsakerna till upplösning av gemensam egendom anges i artikel 1441 i civillagen: det kan röra sig om att en av makarna har avlidit, att en av makarna antas vara avliden, äktenskapsskillnad, hemskillnad, bodelning eller en ändring i makarnas förmögenhetsförhållanden.

Vid äktenskapsskillnad i samförstånd upplöses äktenskapet den dag det avtal om äktenskapsskillnad som ingåtts av parterna och undertecknats av advokater blir verkställbart. Vid dom om äktenskapsskillnad får äktenskapsskillnaden verkan den dag domen om äktenskapsskillnad vinner laga kraft.

5 Vilka är följderna för makars förmögenhetsförhållanden om en av dem avlider?

Om en av makarna avlider upplöses makarnas förmögenhetsförhållanden. Förmögenhetsförhållandena upplöses på dödsdagen. Detta gäller både förmögenhetsförhållandena mellan makarna och med tredje man. För makar som omfattas av den lagstadgade samäganderätten anges det i artikel 1441 i civillagen att förmögenhetsförhållandena upplöses om en av makarna avlider.

Således krävs en dubbel avveckling när en gift person avlider. Först ska makarnas förmögenhetsförhållanden avvecklas och sedan ska arvet avvecklas.

Om den efterlevande maken hade sin huvudsakliga bostad i en egendom som ägdes av båda parterna eller som helt hör till boet har de enligt artikel 763 i civillagen gratis nyttjanderätt till bostaden i ett år. Detta är en följd av äktenskapet.

6 Vilken myndighet har behörighet att besluta i mål om makars förmögenhetsförhållanden?

Familjedomstolen (*juge aux affaires familiales, JAF*) är behörig i frågor som rör makars förmögenhetsförhållanden (lag 2009-506 av den 12 maj 2009 om förenkling av lag (*loi n° -506 du 12 mai 2009 sur la simplification du droit*), dekret nr 2009-1591 av den 17 december 2009 om förfarandet inför familjedomstolen beträffande makars förmögenhetsförhållanden och gemensamt ägande (*décret n° 2009-1591 du 17 décembre 2009 relatif à la procédure devant le juge aux affaires familiales en matière de régimes matrimoniaux et d'indivisions*), cirkulär CIV/10/10 av den 16 juni 2010 om familjedomstolens befogenheter vid avveckling (*circulaire CIV/10/10 du 16 juin 2010 sur les compétences du juge aux affaires familiales en matière de liquidation*)).

Vid äktenskapsskillnad efter gemensam ansökan, som inte inbegriper domstolarna, är avtalet mellan parterna i form av en privat handling som undertecknats av advokater. Original handlingen registreras hos en notarie (artikel 229-1 i civillagen). Vid äktenskapsskillnad efter gemensam ansökan ska makarnas förmögenhetsförhållanden avvecklas vid tidpunkten för äktenskapsskillnaden. Avtalet måste innehålla en förklaring om hur makarnas egendom ska delas upp. Förklaringen ska registreras hos en notarie när avvecklingen rör egendom som måste registreras i fastighetsregistret (särskilt fast egendom) (artikel 229-3 i civillagen). Två advokater och en notarie deltar således i processen.

Huvudregeln är att en notarie måste användas för att avveckla makars förmögenhetsförhållanden när avvecklingen rör åtminstone en egendom som måste registreras i fastighetsregistret.

Endast tvistemål och mål där parterna inte är överens avgörs i domstol.

7 Vilka är verkningarna av makarnas förmögenhetsförhållanden på ett rättsligt förhållande mellan en make och tredje man.

Enligt artikel 220 i civillagen reglerar en grundläggande bestämmelse som är tillämplig oavsett hur makarna har ordnat sina förmögenhetsförhållanden förhållandena mellan makarna och tredje man. I denna artikel fastställs principen om solidariskt ansvar för hushållets skulder: "Varje make ska ha befogenhet att själv ingå avtal om hushållstjänster eller barns utbildning. En make är solidariskt ansvarig för eventuella skulder som den andra maken ådragit sig. Det solidariska ansvaret för skulder gäller emellertid inte utgifter som uppenbart är alltför höga i förhållande till hushållets livsstil, transaktionens användbarhet eller brist på användbarhet eller avtalslutande tredje mans agerande i god eller ond tro. Ansvaret gäller inte heller om en skuld avseende lån eller leasing inte uppkom med båda parter samtycke, om inte dessa avser små belopp som är nödvändiga för vardagsbehoven och den totala summan av dessa belopp, vid flera lån, inte är uppenbart överdriven i förhållande till hushållets livsstil.

Enligt den lagstadgade samäganderätten får borgenärer i princip yrka på betalning av skulder som paret är gemensamt ansvarsskyldiga för, i enlighet med artikel 1413 i civillagen.

En makes intäkter och lön får dock endast utmätas av den andra makens borgenärer om skulden avser hushållstjänster eller barns utbildning, i enlighet med artikel 220 i civillagen (artikel 1414 i civillagen).

Egendomen räknas inte heller som gemensam om en av makarna ställer ut en säkerhet eller tar ut ett lån på egen hand. Utan uttryckligt godkännande från den andra maken omfattas i så fall endast den avtalslutande makens enskilda tillgångar och inkomster (artikel 1415 i civillagen).

8 En kort beskrivning av förfarandet för uppdelning, däribland delning, fördelning och avveckling av makarnas egendom i denna medlemsstat.

För att avveckla makarnas egendom måste de olika grupperna av tillgångar (enskild och gemensam egendom, betalningar som förfallit till betalning och skulder mellan makar, tillgångar och skulder) identifieras. Om det finns grupper av tillgångar som ska delas upp delas dessa sedan upp vid fördelningen av egendom och tillgångar mellan makarna (bodelning).

Vid samäganderätt är principen att makarna äger hälften av tillgångarna var. Parterna kan emellertid i ett äktenskapsförord ha avtalat att en annan, mer ojämlig fördelning ska genomföras.

Bodelningen kan göras i godo eller via domstol. Vid en uppgörelse i godo upprättar parterna ett avtal om bodelning. För egendom som måste registreras i fastighetsregistret sker detta i form av en notariehandling. Bodelningen sker via domstolarna om parterna inte kan komma överens om avvecklingen eller fördelningen av egendomen. Domaren ska avgöra ansökningar om fortsatt gemensamt ägande eller prioriterad tilldelning (artikel 831 i civillagen). Oavsett om bodelningen sker i godo eller efter ett domstolsavgörande avslutas förfarandet med att tillgångarna delas upp i lotter, utifrån en princip om rättvis delning grundat på lika värde. Varje berättigad person tilldelas således egendom till ett värde som motsvarar deras giftorättsgods. Om gruppen är sammansatt på ett sådant sätt att det är omöjligt att skapa lotter med lika värde kvittas denna ojämlighet med hjälp av en betalning som väger upp ojämligheten. Vissa tillgångar kan också med förtursrätt tilldelas en av de berättigade personernas andel.

Bodelningen har deklarativ verkan. Varje make anses med andra ord, genom en rättslig fiktion, alltid ha ägt den egendom som ingår i deras andel och aldrig ha ägt övrig egendom i bodelningen.

9 Vilket förfarande, vilka handlingar och vilken information krävs normalt för att registrera fast egendom?

Vid bodelning i godo av egendom som måste registreras i fastighetsregistret (med andra ord fast egendom) måste handlingen om avveckling och bodelningen alltid vara bestyrkt av notarie.

I artikel 710-1 i civillagen anges att "för att en handling eller rättighet ska ge upphov till krav på registrering i fastighetsregistret måste den grundas på en notariebestyrkt handling som tagits emot av en notarie som är verksam i Frankrike, ett domstolsavgörande eller en officiell handling från en förvaltningsmyndighet".

Makarna måste sedan först betala en avgift på 2,5 %, beräknad på de uppdelade tillgångarnas nettovärde, och därefter notariens arvode och utlägg.

Senaste uppdatering: 10/03/2022

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Makarnas förmögenhetsförhållanden - Italien

1 Finns det ett lagstadgat system för makarnas förmögenhetsförhållanden i denna medlemsstat? Vad föreskriver det?

Italiens system för makarnas förmögenhetsförhållanden består av den lagstadgade förmögenhetsgemenskap som föreskrivs i artiklarna 177 ff. i civillagen.

Enligt den lagstadgade förmögenhetsgemenskapen ska det som makarna köper under äktenskapet, antingen tillsammans eller på egen hand, med undantag för enskild egendom, omfattas av förmögenhetsgemenskapen.

Följande anses vara enskild egendom:

- 1) Egendom som tillhörde makarna redan före äktenskapet.
- 2) Egendom som tas emot som gåva eller arv under äktenskapet.
- 3) Egendom som endast är avsedd för personligt bruk av en av makarna.
- 4) Egendom som en av makarna behöver för sin yrkesverksamhet.
- 5) Egendom som tas emot som ersättning för skada samt eventuell pension på grund av nedsatt eller fullständig förlust av arbetsförmåga.
- 6) Egendom som förvärfvas i enskild egendoms ställe (efter försäljning eller genom byte), på villkor att detta uttryckligen anges vid tidpunkten för förvärfvet.

Följande tillgångar omfattas dock av systemet för förmögenhetsgemenskap:

- 1) Avkastning av enskild egendom, om den har tagits emot och ännu inte använts då gemenskapen upplöses.
- 2) Inkomster från enskild verksamhet, om de ännu inte använts då gemenskapen upplöses.
- 3) Makarnas gemensamma företag som de startar under äktenskapet.

Förvaltningen av giftorättsgods och ombudskap i rättsliga förfaranden som rör giftorättsgods har båda makarna ansvar för var och en för sig, medan de är gemensamt ansvariga för särskilda förvaltningshandlingar.

Tillgångar och skulder som omfattas av det lagstadgade systemet för förmögenhetsgemenskap delas lika.

2 På vilka sätt kan makar ordna sina förmögenhetsförhållanden? Vilka är de formella kraven i detta fall?

Makarna får ingå äktenskapsförord, som ska ta formen av en handling inför notarie för att vara giltigt.

Om makarna väljer en egendomsordning enligt vilken all egendom är enskild kan detta också anges i noteringen om äktenskap.

Makarna kan enas om att upprätta en förmögenhetsfond som omfattar viss lös eller fast egendom införd i offentliga register eller länhandlingar för att tillgodose familjens behov (artikel 167 i civillagen).

Fonden får upprättas av en make eller båda makarna genom en handling inför notarie. Fonden får också upprättas av tredje part genom en handling inför notarie eller testamente.

Ägandet och förvaltningen av fonden omfattas av reglerna för det lagstadgade systemet för förmögenhetsgemenskap (artikel 168 i civillagen).

3 Finns det begränsningar för hur makar kan ordna sina förmögenhetsförhållanden?

Makarna får inte på ett allmänt sätt besluta att deras förmögenhetsförhållanden helt eller delvis ska regleras av lagar som de inte omfattas av eller av sedvänja, utan måste konkret ange innehållet i de äktenskapsförord som ska reglera dessa förhållanden (artikel 161 i civillagen).

Alla äktenskapsförord som är avsedda att skapa en hemgift är alltid ogiltiga (artikel 166a i civillagen).

Om makarna väljer att genom äktenskapsförord ändra den lagstadgade ordningen för förmögenhetsgemenskap får följande inte ingå:

- 1) Egendom som endast är avsedd för personligt bruk.
- 2) Egendom som en av makarna behöver för sin yrkesverksamhet.
- 3) Egendom som tas emot som ersättning för skada.
- 4) Eventuell pension på grund av nedsatt eller fullständig förlust av arbetsförmåga.

När det gäller förvaltning av egendom och lika lott får det dessutom inte göras några undantag från reglerna för den lagstadgade ordningen för förmögenhetsgemenskap.

4 Vad är de rättsliga följderna av äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap?

Äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap leder till att den lagstadgade förmögenhetsgemenskapen upplöses.

5 Vilka är följderna för makarnas förmögenhetsförhållanden om en av dem avlider?

Dödsfall leder till att förmögenhetsgemenskapen upplöses.

6 Vilken myndighet har behörighet att besluta i mål om makars förmögenhetsförhållanden?

Den rättsliga myndigheten är behörig i enlighet med de vanliga reglerna.

7 Vilka är verkningarna av makarnas förmögenhetsförhållanden på ett rättsligt förhållande mellan en make och tredje man.

Förpliktelser som en av makarna tog på sig före äktenskapet berör inte egendom som omfattas av den lagstadgade ordningen för förmögenhetsgemenskap, inte heller förpliktelser som är förknippade med gåvor och arv som makarna tar emot under äktenskapet och som inte omfattas av ordningen för förmögenhetsgemenskap (artiklarna 187 och 188 i civillagen).

Förpliktelser som en av makarna, utan den andra makens samtycke, tar på sig under äktenskapet i förhållande till handlingar som ligger utanför normal yrkesverksamhet, berör inte egendom som omfattas av den lagstadgade ordningen för förmögenhetsgemenskap när skulder till borgenärer inte kan betalas med hjälp av enskild egendom (artikel 189 i civillagen).

När skulder inte kan betalas med hjälp av giftorättsgods kan borgenärerna väcka talan i förhållande till varje makes enskilda egendom, upp till halva fordrans belopp (artikel 190 i civillagen).

8 En kort beskrivning av förfarandet för uppdelning, däribland delning, fördelning och avveckling av makarnas egendom i denna medlemsstat.

Tillgångar och skulder som omfattas av den lagstadgade ordningen för förmögenhetsgemenskap delas lika. Med hänsyn till behoven hos och värdnaden av familjemedlemmar får den domstol som utför uppdelningen bevilja en av makarna nyttjanderätt till en del av den egendom som tillhör den andra maken (artikel 194 i civillagen).

Under uppdelningen har makarna rätt att hämta lös egendom som var deras före förmögenhetsgemenskapen eller som de tog emot som arv eller gåva under förmögenhetsgemenskapen.

Om den lösa egendomen inte kan påträffas får makarna begära ett belopp som motsvarar egendomens värde genom att tillhandahålla bevis på värdet, även vad den anses ha för värde, såvida inte sådan egendom saknas på grund av att den har använts eller gått förlorad eller av något annat skäl som inte kan tillskrivas den andra maken (artikel 196 i civillagen).

9 Vilket förfarande, vilka handlingar och vilken information krävs normalt för att registrera fast egendom?

Alla avtal om överlåtelse av fast egendom och, mer generellt, alla handlingar som fastställer, överlåter eller ändrar rättigheter till fast egendom, ska registreras i relevant fastighetsregister. Köp av fast egendom som omfattas av den lagstadgade ordningen för förmögenhetsgemenskap är inte undantagna från denna regel.

Alla som begär registrering ska underrätta fastighetsregistret i två exemplar om parternas förmögenhetsförhållanden – om de är gifta – i enlighet med förklaringen i handlingen eller intyget från den folkbokföringsmyndighet som införde förmögenhetsförhållandena i marginalen till äktenskapsbeviset, och ska också tillhandahålla en kopia av lagfartsbeviset.

Andra äktenskapsförord, genom vilka exempelvis enskild fast egendom som tillhör en av makarna görs till föremål för en förmögenhetsgemenskap eller en förmögenhetsfond för fast egendom bildas, ska också registreras i fastighetsregistret.

Senaste uppdatering: 22/12/2021

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Makars förmögenhetsförhållanden - Malta

1 Finns det ett lagstadgat system för makars förmögenhetsförhållanden i denna medlemsstat? Vad föreskriver det?

De parter som vill ingå äktenskap enligt maltesisk rätt kan fritt välja hur deras förmögenhetsförhållanden ska regleras. Den vanligaste ordningen på Malta är ett slags egendomsgemenskap (*community of acquests*). Den tillämpas automatiskt på alla äktenskap såvida inte makarna beslutar att deras förmögenhetsförhållanden ska regleras av en annan ordning som är förenlig med andan i maltesisk rätt och som upprättas i en offentlig handling. Andra typer av förmögenhetsförhållanden mellan makar på Malta är egendomsskillnad (*separation of estates*) och behållningsgemenskap enligt separat förvaltning (*community of residue under separate administration*).

Egendomsgemenskap (*community of acquests*) är det lagstadgade förmögenhetsförhållandet på Malta som innebär att allt som makarna förvärvat under äktenskapet ingår i egendomsgemenskapen och därför tillhör makarna i lika stor andel. I den maltesiska rätten anges uttryckligen vad som ingår i egendomsgemenskapen och vad som är uteslutet (gåvor, arv och makarnas privata förmögenhet).

Egendomsskillnad (*separation of estates*) är en ordning som makarna kan välja i stället för egendomsgemenskapen. Den innebär att vardera make har rätt att utöva absolut kontroll över och förvalta tillgångar som han eller hon har förvärvat före och under äktenskapet utan den andra makens samtycke.

Behållningsgemenskap enligt separat förvaltning (*community of residue under separate administration*) är också en ordning som parterna kan välja i stället för egendomsgemenskap. Den innebär att båda parterna har rätt att förvärva, behålla och förvalta tillgångar som köpts i eget namn som enda ägare. De kan dock också förvärva gemensamma tillgångar som de sedan förvaltar tillsammans.

2 På vilka sätt kan makar ordna sina förmögenhetsförhållanden? Vilka är de formella kraven i detta fall?

Egendomsgemenskap (*community of acquests*) innebär att de båda makarna i princip ska ordna och förvalta sina tillgångar tillsammans. Vad gäller denna ordning skiljer man dock i maltesisk rätt mellan vanliga förvaltningshandlingar som kan utföras av en av makarna på egen hand och särskilda förvaltningshandlingar som måste utföras gemensamt. I maltesisk rätt anges bara särskilda förvaltningshandlingar, vilket innebär att något som inte uttryckligen fastställs i lag ska betraktas som en vanlig förvaltningshandling. Därför finns det ett formellt krav inom egendomsgemenskapen att båda makarna ska ge sitt samtycke. Om båda makarna inte har gett sitt samtycke till en överlåtelsehandling eller handling som ger sakrätt eller personlig rätt till fast eller lös egendom kan handlingen ogiltigförklaras på begäran av den part som inte gett sitt samtycke.

Egendomsskillnad (*separation of estates*) innebär att båda makarna i princip har rätt att ordna och förvalta sin privata egendom utan den andras samtycke.

Behållningsgemenskap enligt separat förvaltning (*community of residue under separate administration*) innebär att den av makarna som förvärvat privat egendom i princip inte behöver ha den andras samtycke och kan ordna och förvalta det förvärvade på egen hand. Om makarna förvärvat något tillsammans ska båda däremot ge sitt samtycke och de har därför rätt att ordna och förvalta det förvärvade gemensamt.

3 Finns det begränsningar för hur makar kan ordna sina förmögenhetsförhållanden?

Inom ramen för **egendomsgemenskap** (*community of acquests*) ska makarna förvalta allt gemensamt. De kan därför inte ordna eller förvalta något på egen hand med undantag av vanliga förvaltningshandlingar som inte kräver bådas samtycke.

Inom ramen för **egendomsskillnad** (*separation of estates*) kan makarna fritt förvalta privata tillgångar i sitt eget namn utan den andra makens inblandning.

Den allmänna regeln inom ramen för **behållningsgemenskap enligt separat förvaltning** (*community of residue under separate administration*) är att en part som väljer att ensam förvärva egendom får göra detta utan att behöva den andra partens samtycke. Den förstnämnda parten kommer då ha rätt att själv förvalta den förvärvade egendomen. Om båda makarna gör ett gemensamt inköp har båda gett sitt samtycke och har därför båda rätt att förvalta denna egendom gemensamt.

4 Vad är de rättsliga följderna av äktenskapskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap?

Lagen anger tydligt att **egendomsgemenskap** (*community of acquests*) börjar gälla från det datum då äktenskapet ingås och upphör om äktenskapet upplöses, dvs. vid skilsmässa. Vid hemskillnad föreskriver lagen också att en rättslig fördelning av tillgångarna kan begäras.

Behållningsgemenskap enligt separat förvaltning (*community of residue under separate administration*) upphör enligt lagen bland annat vid upplösning av äktenskapet eller hemskillnad.

När det gäller **egendomsskillnad** (*separation of estates*) får makarna fortsätta att ordna och förvalta sina tillgångar i eget namn vid äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskapet.

I fråga om förmögenhetsförhållanden medför äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskapet följaktligen en fördelning mellan makarna av det de förvärvat under äktenskapet, antingen i form av en uppgörelse i godo eller ett domstolsbeslut.

5 Vilka är följderna för makars förmögenhetsförhållanden om en av dem avlider?

Om en av makarna avlider upphör förmögenhetsförhållandet mellan makarna och den avlidnas tillgångar delas mellan arvingarna enligt den maltesiska arvsrätten. Den viktigaste faktor som ska beaktas är om den som avlidit efterlämnat ett testamente eller inte.

6 Vilken myndighet har behörighet att besluta i mål om makars förmögenhetsförhållanden?

Behörig myndighet för mål om makars förmögenhetsförhållanden är tvistemålsdomstolen (avdelningen för familjerätt).

7 Vilka är verkningarna av makarnas förmögenhetsförhållanden på ett rättsligt förhållande mellan en make och tredje man.

När förmögenhetsförhållandet mellan makarna får rättsverkan uppstår ett rättsförhållande mellan makarna och tredje man. Tredje man har rätt att utöva sina lagstadgade rättigheter gentemot båda makarna gemensamt eller enbart en av parterna, beroende på vem som ingick avtalet eller ådrog sig skulden.

8 En kort beskrivning av förfarandet för uppdelning, däribland delning, fördelning och avveckling av makarnas egendom i denna medlemsstat.

Uppdelning av tillgångarna sker normalt när makarna har begärt hemskillnad eller äktenskapsskillnad. Innan de kan väcka talan inför behörig domstol måste de inleda ett medlingsförfarande.

Om medlingen lyckas kan makarna upphäva samlevnaden i godo om de kan enas om sina ömsesidiga rättigheter, sin rätt till vårdnad över barnen och fördelningen av egendomen i en notariatshandling som sedan granskas av den behöriga domstolen för att garantera jämvikten mellan makarnas rättigheter. När domstolen har godkänt avtalet registreras det för att vinna laga kraft, även gentemot tredje man.

Om medlingen misslyckas och makarna inte kan göra upp i godo ska de väcka talan inför behörig domstol och begära att förmögenhetsförhållandet upphör så att tillgångarna kan delas upp mellan dem. När domstolen har fattat sitt beslut registreras avtalet för att vinna laga kraft, även gentemot tredje man.

9 Vilket förfarande, vilka handlingar och vilken information krävs normalt för att registrera fast egendom?

Fast egendom på Malta registreras när den notarie som har upprättat avtalet om fast egendom bestyrker det och meddelar det offentliga registret. Då registreras den fasta egendomen och avtalet är bindande för avtalsparterna och tredje man.

Senaste uppdatering: 09/11/2020

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Makars förmögenhetsförhållanden - Österrike

1 Finns det ett lagstadgat system för makars förmögenhetsförhållanden i denna medlemsstat? Vad föreskriver det?

Enligt österrikisk lag är all egendom enskild. Var och en av makarna behåller den egendom som han eller hon har förs in i äktenskapet och blir ensam ägare till den egendom som han eller hon förvärvat (§§ 1233, 1237 i civillagen). Vidare är var och en av makarna ensam låntagare i förhållande till sina långgivare och ensam långgivare i förhållande till sina låntagare.

2 På vilka sätt kan makar ordna sina förmögenhetsförhållanden? Vilka är de formella kraven i detta fall?

Det står makarna fritt att avtala bort den lagstadgade giftorättsordningen genom äktenskapsförord (*Ehepakt*). För att äktenskapsförordet ska få verkan krävs det att handlingen bestyrks av notarie (§ 1 i NotAktG).

3 Finns det begränsningar för hur makar kan ordna sina förmögenhetsförhållanden?

I fråga om egendomsordningen inom äktenskapet gäller principiellt avtalsfrihet. I ett äktenskapsförord är det dock inte möjligt att till exempel ömsesidigt skriva in ett fullständigt undantag från underhållsplikten i det ingångna äktenskapet.

4 Vad är de rättsliga följderna av äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap?

Den lagstadgade egendomsordningen enligt vilken all egendom är enskild gäller endast till dess att äktenskapet ogiltigförklaras eller beslut om äktenskapsskillnad eller upplösning av äktenskapet fattas, eftersom det därefter ska göras en uppdelning som inte är beroende av egendomsförhållandena. Ett äktenskaps upplösning omfattas således av principen om delägande i den äktenskapliga egendomen (*eheliche Güterteilhabe*). Å ena sidan ska de äktenskapliga brukstillgångarna delas upp, det vill säga den egendom som har använts av båda makarna, t.ex. den gemensamma bostaden, en bil eller bohaget. Å andra sidan ska också de äktenskapliga besparingarna delas upp, det vill säga de tillgångar av alla slag som makarna har ackumulerat under äktenskapet och som till sin natur vanligen är sådana att de kan realiseras.

5 Vilka är följderna för makars förmögenhetsförhållanden om en av dem avlider?

Om endera av makarna som lever i en ordning med gemensam egendom (vilket i praktiken är en ovanlig form) avlider, ska den gemensamma egendomen delas upp. De tillgångar som återstår sedan samtliga skulder räknats av ska under beaktande av andelsförhållandet överföras till efterlevande make och till den avlidnes dödsbo. Vad gäller detta dödsbo beror, liksom vid det vanligt förekommande fallet där all egendom är enskild, makens lagstadgade arvsrätt på vilka av den avlidnes anhöriga som också har rätt till arv. Den efterlevande maken är, vid sidan av den avlidnes barn och deras avkomlingar, legal arvtagare till en tredjedel av dödsboet, och, vid sidan av den avlidnes föräldrar, legal arvtagare till två tredjedelar av dödsboet och i övriga fall ensam lagenlig arvtagare. Dessutom har den efterlevande maken rätt till en reserverad andel av boet. Den efterlevande maken har som sin reserverade andel rätt till hälften av det som skulle bli vederbörandes andel vid det lagenliga arvskiftet.

6 Vilken myndighet har behörighet att besluta i mål om makars förmögenhetsförhållanden?

Avvecklingen av egendomsförhållandena vid äktenskapsskillnad, upplösning eller ogiltigförklaring av äktenskap enligt §§ 81 ff i äktenskapslagen (EheG) ska ske antingen genom ömsesidig överenskommelse eller genom domstolsbeslut.

7 Vilka är verkningarna av makarnas förmögenhetsförhållanden på ett rättsligt förhållande mellan en make och tredje man.

Det är principiellt omöjligt för endera av makarna att utan den andre makens medverkan tillskriva denne särskilda rättigheter eller skyldigheter. Endast inom ramen för så kallade nyckelbefogenheter (*Schlüsselgewalt*) kan den av makarna som sköter det gemensamma hushållet och saknar inkomst företräda den andra maken i de av det dagliga livets rättsliga transaktioner som ingås för det gemensamma hushållets räkning och inte överskrider en nivå som motsvarar makarnas levnadsvillkor. Detta gäller inte om endera av makarna för en tredje part har uppgett sig inte vilja företrädas av sin make. Om denna tredje part inte kan se att den handlande maken agerar som företrädare, är båda makarna till lika delar ansvariga.

En ordning med gemensam egendom – som avtalas i det enskilda fallet – innebär i första hand ett obligatoriskt ömsesidigt ansvar i makarnas interna mellanhavanden. Detta innebär att endera av makarna inte kan förfoga över sin andel av den gemensamma egendomen utan den andre makens samtycke.

För att avtalet ska få egendomsrättslig verkan avseende fast egendom måste det registrerats i fastighetsregistret, antingen som ett förbud mot försäljning och in-teckning av fast egendom (§ 364c i ABGB), eller enligt § 1236 i ABGB som registrerad begränsning. Detta innebär att ingendera parten ensidigt kan förfoga över sin hälft eller andel under egendomsavtalets giltighetstid.

8 En kort beskrivning av förfarandet för uppdelning, däribland delning, fördelning och avveckling av makarnas egendom i denna medlemsstat.

Avvecklingen av egendomsförhållandena vid äktenskapsskillnad, upplösning eller ogiltigförklaring av äktenskap enligt §§ 81 ff i äktenskapslagen är oberoende av eventuell skuld, dock kan detta i förekommande fall beaktas i skälighetsbedömningen. Uppdelningen av tillgångarna sker när parterna är överens om detta eller när endera parten begär ett rättsligt avgörande. Annars bibehålls den egendomsordning enligt vilken all egendom är enskild, vilket innebär att var och en av makarna behåller sin egendom. Begäran måste lämnas in inom ett år efter det att beslutet om äktenskapsskillnad vunnit laga kraft. De äktenskapliga brukstillgångarna och de äktenskapliga besparingarna ska delas upp. Avvecklingen av egendomsförhållandena ska enligt § 82 i äktenskapslagen inte omfatta saker som en make fört med sig i äktenskapet eller förvärvat genom arv, eller som vederbörande fått i gåva av en tredje part vilka är avsedda enbart för dennes personliga bruk eller yrkesutövning, eller som tillhör ett företag eller är andelar i ett företag, förutsatt att det inte rör sig om rena kapitaltillgångar.

9 Vilket förfarande, vilka handlingar och vilken information krävs normalt för att registrera fast egendom?

En ansökan om registrering av egendomsförhållandena i fastighetsregistret ska lämnas in till tingsrätten (*Bezirksgericht*) i den domkrets där fastigheten är belägen.

Den skriftliga ansökan ska vara undertecknad av den sökande. Underskriften behöver i princip inte vara bestyrkt, förutom när överlåtelseförklaringen ingår i ansökan.

Ansökan måste åtföljas av en offentlig eller privat handling med bestyrkta underskrifter av parterna, vilken ska omfatta den rättsliga grunden för förvärvet av äganderätten (t.ex. ett försäljningsavtal). Den privata handlingen måste, vid sidan av närmare uppgifter om fastigheten, också innehålla den så kallad överlåtelseförklaringen.

Överlåtelseförklaringen är en uttrycklig förklaring från den person vars rätt begränsas, påverkas, upphävs eller överläts på en annan person, om att förstnämnda person ger sitt samtycke (i köpeavtal är detta säljaren). Överlåtelseförklaringen ska intygas av en domstol eller notarius publicus och undertecknas av ansvarig part. Förklaringen kan även lämnas in till fastighetsregistret, vilket dock kräver att underskrifterna av ansökan till fastighetsregistret är antingen bevitnade eller bestyrkta av notarie.

Ansökan måste vidare förses med ett skatterättsligt intyg om att inga invändningar finns (*Unbedenklichkeitsbescheinigung*), vilket föreskrivs i § 160 BAO.

Därigenom bekräftar skattemyndigheten att den inte har några invändningar mot registreringen med avseende på de skatter som ska betalas.

Görs ansökan av en advokat eller notarie, måste den översändas elektroniskt. Bilagorna ska i detta fall arkiveras. Skattemyndighetens intyg om att inga invändningar finns (*Unbedenklichkeitsbescheinigung*) kan sedan ersättas med ett intyg (*Selbstberechnungserklärung*) från advokaten eller notarien.

Senaste uppdatering: 11/03/2021

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Makars förmögenhetsförhållanden - Portugal

1 Finns det ett lagstadgat system för makars förmögenhetsförhållanden i denna medlemsstat? Vad föreskriver det?

Ja. I princip kan makar fritt välja vilken egendomsordning som ska gälla dem emellan genom att ingå ett äktenskapsförord (*convenção antenupcial*) i enlighet med vad som anges i artikel 1698 i den portugisiska civillagen (*Código Civil*).

Om makarna däremot inte väljer en egendomsordning eller i vissa fall där äktenskapsförordet är ogiltigt följer det av den lagstadgade egendomsordning som då inträder automatiskt att egendom som förvärvats efter äktenskapets ingående samägs av makarna, i enlighet med artiklarna 1717 och 1721 i civillagen.

I det här fallet fastställs i artiklarna 1721–1731 i civillagen vilken egendom som är gemensam och vilken egendom som är enskild.

I vissa undantagsfall (som anges i artikel 1720 i civillagen) kan egendomsskillnad var obligatorisk.

2 På vilka sätt kan makar ordna sina förmögenhetsförhållanden? Vilka är de formella kraven i detta fall?

Makar kan bestämma sin egendomsordning genom att ingå ett äktenskapsförord, varvid de kan välja en av de tre olika egendomsordningar som föreskrivs i civillagen, eller genom att ingå en annan överenskommelse inom ramen för gällande lagstiftning (artikel 1698 i civillagen).

Följande tre förmögenhetsförhållanden fastställs i civillagen:

Egendomsgemenskap avseende egendom som förvärvats under äktenskapet (*regime da comunhão de adquiridos* – artiklarna 1721–1731 i civillagen).

samägande av all egendom (*regime da comunhão geral de bens* – artiklarna 1732–1734 i civillagen).

egendomsskillnad (*regime da separação de bens* – artiklarna 1735–1735 i civillagen).

Såsom anges ovan kan makarna enas om andra arrangemang inom ramen för gällande lagstiftning. Det är fallet om egendomsordningen är att egendom som förvärvats under äktenskapet ska vara gemensam, men makarna i ett äktenskapsförord kommer överens om att en viss fast egendom som förvärvats av den ena av dem före äktenskapet (t.ex. en familjebostad) ska bli gemensam egendom efter äktenskapets ingående, eftersom de vill att båda ska vara ansvariga för lånet när egendomen belastas av en in-teckning.

När det gäller formella krav ska äktenskapsförordet ha formen av en officiell handling som upprättas inför en notarie eller en förklaring inför en tjänsteman vid folkbokföringsmyndigheten (artikel 1710 i civillagen och artiklarna 189–191 i folkbokföringslagen [*Código do Registo Civil*]).

Äktenskapsförordet måste i regel ingås före äktenskapet. I enlighet med artikel 1714 i civillagen kan äktenskapsförordet och makarnas egendomsordning inte ändras efter äktenskapets ingående, om inte något annat föreskrivs i artikel 1715 i civillagen.

De bestämmelser som är tillämpliga på äktenskapsförord finns i band IV avdelning II kapitel IX avsnitt III i civillagen (artiklarna 1698–1716).

Bestämmelser som är tillämpliga på bröllopsgåvor och gåvor mellan makarna finns i band IV, avdelning II kapitel X avsnitten I och II i civillagen (artiklarna 1753–1766).

3 Finns det begränsningar för hur makar kan ordna sina förmögenhetsförhållanden?

Enligt artikel 1720 i civillagen finns det två situationer där egendomsskillnad är obligatorisk: om äktenskapet ingås utan att man går igenom de förfaranden som ska iaktas innan äktenskapet ingås, och när makarna är 60 år eller äldre.

I övrigt har makarna rätt att välja själva, inom ramen för tillämplig lagstiftning.

4 Vad är de rättsliga följderna av äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap?

Enligt artikel 1688 i civillagen avslutas rättsförhållandet mellan makarna genom äktenskapsskillnad eller annullering av äktenskapet, utan att det påverkar underhållsarrangemang. Hemskillnad innebär inte att äktenskapet upplöses, men de rättsliga verkningarna är mycket lika de som följer av äktenskapsskillnad (se nedan).

När det gäller fördelning av egendom och betalning av skulder anges i artikel 1689 i civillagen att makarna eller deras respektive arvingar, när makarnas egendomsordning har avslutats, har rätt till sin enskilda egendom och sin andel av eventuell gemensam egendom. En make som har en skuld till den gemensamma egendomen ska betala denna skuld.

När det gäller skulder betalas gemensamma skulder i första hand med den gemensamma egendomen, och först därefter regleras återstående skulder. Om en av makarna står i skuld till den andra måste ska förstnämnda betala denna skuld genom att använda sin andel av den gemensamma egendomen. Om makarna inte har någon gemensam egendom måste maken betala skulden med sin enskilda egendom.

Rättsverkningar av äktenskapsskillnad

Verkningarna av äktenskapsskillnad fastställs i artiklarna 1788–1793-A i civillagen.

Den allmänna principen är att äktenskapsskillnad upplöser äktenskapet och har samma rättsliga verkan som upplösning av äktenskapet vid dödsfall.

När det gäller arv förlorar den tidigare maken, i enlighet med artikel 2133 i civillagen, sin ställning som legal arvinge efter en dom om äktenskapsskillnad, även om domen meddelas efter den andra makens död.

Enligt portugisisk rätt fördelas makarnas egendom i regel först när förfarandet för äktenskapsskillnad har avslutats. När det gäller äktenskapsskillnad efter gemensam ansökan inför folkbokföringsmyndigheten kan makarna omedelbart enas om hur deras egendom ska fördelas (artikel 272-A i lagen om folkbokföringsregistret).

Vad gäller verkningarna av äktenskapsskillnad är den allmänna regeln att

Äktenskapsskillnaden börjar gälla den dag då domen om äktenskapsskillnad vinner laga kraft.

De förmögenhetsrättsliga verkningarna av äktenskapsskillnad mellan makar är följande:

Äktenskapsskillnaden har retroaktiva förmögenhetsrättsliga verkningar mellan makarna från den dag då målet om äktenskapsskillnad inleddes.

På begäran av någon av makarna kan de förmögenhetsrättsliga verkningarna av äktenskapsskillnaden dock tillämpas retroaktivt från den dag då makarna flyttade isär, om denna dag har kunnat fastställas under förfarandet.

Vid fördelning av egendom efter äktenskapsskillnad kan ingen av makarna få mer än han eller hon skulle ha fått om äktenskapet hade ingåtts inom ramen för egendoms gemenskap avseende egendom som förvärvats under äktenskapet.

Båda makarna förlorar alla förmåner som de erhöll eller skulle erhålla i samband med äktenskapet (t.ex. gåvor mellan makar eller gåvor från tredje man till paret inom ramen för deras äktenskap). I det senare fallet kan den person som ger gåvan besluta att förmånen tillfaller parets barn.

En make som har lidit skada har rätt att söka skadestånd från den andra maken enligt allmänna regler om skadeståndsansvar i de allmänna domstolarna.

Om orsaken till äktenskapsskillnaden hänger samman med en psykiskt funktionsnedsättning hos en av makarna ska den make som ansöker om

äktenskapsskillnad ersätta den andra maken för den ideella skada som orsakas av upplösningen av äktenskapet. Detta anspråk måste framställas under själva skilsmässoförfarandet.

Vardera maken kan ansöka hos domstol om att få fortsatt nyttjanderätt till familjehemmet, oavsett om hemmet är gemensam egendom eller tillhör den andra maken.

Husdjur anförtros en av eller båda makarna, med hänsyn till makarnas och deras barns intresse och djurets välfärd.

De förmögenhetsrättsliga verkningarna av äktenskapsskillnad på förhållanden mellan makarna och tredje man är följande:

Makarna kan endast hävda förmögenhetsrättsliga verkningar av äktenskapsskillnad gentemot tredje man efter den dag då domen registreras i folkbokföringen.

Angående underhållsskyldighet mellan tidigare makar anges följande i artiklarna 2016 och 2019 i civillagen:

Som en allmän regel har båda de tidigare makarna skyldighet att försörja sig själva efter äktenskapsskillnaden.

De tidigare makarna har rätt till underhållsbidrag, oavsett om äktenskapsskillnaden skedde efter gemensam ansökan eller inte. Rätt till underhållsbidrag kan dock vägras av likabehandlingsskäl.

Rätten till underhåll upphör om den berättigade gifter om sig, inleder ett samboförhållande eller diskvalificerar sig själv genom olämpligt beteende.

Verkningar av hemskillnad

När det gäller hemskillnad hänvisas i artikel 1794 i civillagen till de bestämmelser om äktenskapsskillnad som anges ovan, med ett undantag: hemskillnaden upplöser inte äktenskapet.

Utöver detta enda undantag är hemskillnadens verkningar på makarnas egendom, underhållsskyldighet och arv desamma som vid äktenskapsskillnad (se artiklarna 1795-A, 2016 och 2133 i civillagen).

Rättsverkningar av annullering av äktenskap

Det finns en skillnad mellan annullering av äktenskap och äktenskap som betraktas som en nullitet.

Ett äktenskap som betraktas som en nullitet har, enligt artiklarna 1628–1630 i civillagen (t.ex. om det helt saknas samtycke från en eller båda makarna), inga verkningar.

När det gäller annullering av ett civiläktenskap i enlighet med artikel 1631 i civillagen (t.ex. om det finns rättsliga hinder eller samtycket är bristfälligt), är verkningarna enligt artikel 1647 i civillagen följande:

Om båda makarna handlade i god tro har äktenskapet verkningar mellan dem och gentemot tredje man fram till dess att en slutgiltig dom om annullering meddelas.

Om endast en av makarna handlade i god tro är det enbart den maken som kan åtnjuta verkningarna av äktenskapet. Den make som agerar i god tro kan dessutom hävda verkningar av äktenskapet gentemot tredje man, förutsatt att de speglar förhållandet mellan makarna.

Dessa regler gäller för annullering av katolska äktenskap beviljad av kyrkomyndigheter, fram till dess att domen registreras i folkbokföringen, under förutsättning att det katolska äktenskapet registrerades där.

I artiklarna 1649 och 1650 i civillagen föreskrivs särskilda påföljder avseende egendom om det rör sig om ett äktenskap mellan minderåriga eller ett äktenskap genom vilket rättsliga hinder åsidosätts, såsom i följande fall:

Minderåriga som gifter sig utan nödvändigt tillstånd betraktas fram till dess att de blir myndiga som minderåriga med avseende på förvaltningen av egendom som de ägde vid tidpunkten för äktenskapets ingående och egendom som de förvärvat genom gåva efter det äktenskapet ingicks. Medel som är nödvändiga för deras uppehälle kommer dock att avdelas till dem från intäkterna från denna egendom

Den minderåriges föräldrar eller juridiska ombud, och inte dennes maka/make, kommer att förvalta den minderåriges egendom till dess att han eller hon blir myndig.

Denna egendom kan inte användas, vare sig under äktenskapet eller efter dess upplösning, för att betala någon av makarnas skulder innan den minderåriga blir myndig.

Om hindren i artikel 1604 c och d i civillagen åsidosätts (t.ex. hindret avseende blodsband) får den av makarna som är skyldig till åsidosättandet inte ta emot några förmåner i form av gåvor eller genom testamente från den andra maken.

5 Vilka är följderna för makars förmögenhetsförhållanden om en av dem avlider?

Förmögenhetsförhållandet mellan makarna upphör vid någon av makarnas död, såsom fastställs i artikel 1788 i civillagen.

Den gemensamma egendomen ska då fördelas. Den avlidnes egendom omfattar hans eller hennes enskilda egendom och, i tillämpliga fall, hans eller hennes andel av den gemensamma egendomen, i enlighet med artikel 2024 i civillagen.

Den efterlevande maken är i regel den legala arvingen och har rätt till en reserverad andel av arvet, oberoende av om det finns ett testamente (artiklarna 2131 och 2133 eller 2158 och 2159 i civillagen, enligt vad som är tillämpligt).

Enligt villkoren i artikel 2103-A i civillagen har den efterlevande när egendomen fördelas dessutom nyttjanderätt till familjehemmet samt dess inredning och bohag. Om detta överstiger den efterlevandes andel vad gäller både arv och gemensam egendom ska han eller hon ersätta de andra arvingarna.

I enlighet med artiklarna 1698 och 1700.3 i civillagen kan en make, om egendomsordningen är att all egendom är enskild, emellertid genom äktenskapsförordet avstå från sin ställning som arvinge.

6 Vilken myndighet har behörighet att besluta i mål om makars förmögenhetsförhållanden?

Domstolar, folkbokföringskontor och notarier har i förekommande fall behörighet att besluta i frågor som rör makars egendom i de situationer som anges nedan.

Enligt portugisisk rätt ska principen om oföränderlighet tillämpas på äktenskapsförord och förmögenhetsförhållande, vilket fastslås i artikel 1714 i civillagen. Om makarna i framtiden skulle vilja välja en egendomsordning och avvika från den lagstadgade egendomsordningen, måste egendomsordningen fastställas i ett äktenskapsförord som ingås innan äktenskapet ingås (artikel 1710 i civillagen). Makarna får under äktenskapet inte ingå något avtal som ändrar eller avslutar makarnas egendomsordning. Undantag från denna princip föreskrivs i artikel 1715 i civillagen (till exempel uppdelning av egendom genom domstolsbeslut eller hemskillnad).

Överenskommelser rörande egendomsordningen måste regleras i ett äktenskapsförord (artikel 1698 i civillagen), som ska ingås i enlighet med vissa krav med avseende på form och offentliggörande. Enligt artikel 1710 i civillagen ska äktenskapsförord ha formen av en förklaring som lämnats inför en registrator eller en officiell handling som upprättats inför en notarie, annars är de ogiltiga. För att ha verkan gentemot tredje man ska äktenskapsförord registreras i enlighet med artikel 1711(1) i civillagen. Makarnas arvingar och andra parter i äktenskapsförordet betraktas inte som tredje man i detta sammanhang. Registrering av äktenskapsförordet undanröjer inte behovet av att registrera vissa uppgifter i fastighetsregistret. Det finns också en tidsfrist som måste iakttas. Äktenskapsförordet ska undertecknas före äktenskapet, men om det går mer än ett år mellan den tidpunkt då äktenskapsförordet undertecknas och den tidpunkt då äktenskapet ingås.

Den information som anges ovan finns tillgänglig i vägledningen *Os Regulamentos Europeus: impacto na actividade registal e notarial* (EU-förordningarna: Inverkan på verksamheten vid inskrivningskontor och notariekontor), tillgänglig på portugisiska och engelska på <https://www.redecivil.csm.org.pt/os-regulamentos-europeus-impacto-na-atividade-registal-e-notarial/>.

Vid äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskapet varierar det vilket organ som har behörighet att hantera fördelningen av egendom och tillämpningen av respektive förmögenhetsförhållande, beroende på huruvida makarna är eniga om hur deras egendom ska fördelas.

Om makarna är eniga om hur deras egendom ska fördelas vid äktenskapsskillnad eller hemskillnad är det behöriga organet för hanteringen av dessa ärenden folkbokföringsmyndigheten. I detta fall finns det två möjliga scenarier. Vid äktenskapsskillnad eller hemskillnad som sker i samförstånd är det folkbokföringskontoren som sköter handläggningen och, som en del av förfarandena, kan godkänna bodelningsavtalet, hantera skattemässiga skyldigheter och ombesörjer eventuella ändringar i fastighetsregistret som föranleds av bodelningen. Vid äktenskapsskillnad eller hemskillnad som inte sker i samförstånd är domstolarnas familje- och ungdomsavdelningar (*Tribunais de Família e Menores*) behöriga. Om parterna efter skilsmässan eller hemskillnaden enas om hur egendomen ska delas upp är det folkbokföringskontoren som sköter bodelningen, hanterar skattemässiga skyldigheter och ombesörjer eventuella ändringar i fastighetsregistret som föranleds av bodelningen. Denna relevanta reglerna finns i artiklarna 272-A och 272-B i folkbokföringslagen. Praktisk information om denna tjänst och vad den kostar finns på <https://justica.gov.pt/Servicos/Balcao-Divorcio-com-Partilha>.

Om parterna efter äktenskapsskillnaden eller hemskillnaden kommer överens om fördelningen av egendomen kan de teckna en officiell handling inför en notarie. I sådana fall är notarien skyldig att registrera den fasta egendomen inom två månader och parterna måste uppfylla sina skattskyldigheter inom samma tidsfrist (artiklarna 8-B och 8-C i lagen om fastighetsregistret [*Código do Registo Predial*]).

Om makarna inte kan enas om hur egendomen ska fördelas vid en äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering ska ett förfarande för egendomsfördelning – bouppteckningsförfarande (*processo de inventário*) – inledas av endera parten. Domstolarna har exklusiv behörighet med avseende på bouppteckningsförfarandet i de situationer som anges i artikel 1083.1 i civilprocesslagen (*Código de Processo Civil*). Det gäller exempelvis när bouppteckningen har anknytning till andra rättsliga förfaranden. I andra situationer kan bouppteckningsförfaranden, i enlighet med artikel 1083 i civilprocesslagen, enligt sökandens val eller genom ömsesidig överenskommelse mellan alla berörda parter, tillämpas inför en domstol eller en notarie på den förteckning som avses i artikel i regelverket för bouppteckningar (*Regime do Inventário Notarial*) som offentliggjorts i bilagan till lag nr 117/19 av den 13 september 2019. Notarien handlägger ärendet med hjälp av ärendehanteringssystemet <https://www.inventarios.pt/>

7 Vilka är verkningarna av makarnas förmögenhetsförhållanden på ett rättsligt förhållande mellan en make och tredje man.

Enligt artiklarna 1682 och 1683 i civillagen ska en make i en del fall ha den andra makens samtycke för att ingå vissa avtal med tredje man. Huruvida samtycke behövs beror på makarnas egendomsordning (t.ex. egendomsskillnad eller egendomsgemenskap), deras befogenheter inom ramen för den ordningen (t.ex. gemensam förvaltning av viss egendom), egendomens art (t.ex. familjehem eller gemensam egendom) eller avtalets art (t.ex. köpe- och försäljningsavtal eller mottagande av gåvor).

Om den andra maken inte ger sitt samtycke får det följande konsekvenser för tredje man enligt artikel 1687 i civillagen:

Om en av makarna ingår ett avtal som strider mot bestämmelserna i artikel 1682.1 och 1682.3 (t.ex. överföring av äganderätt till viss lös egendom), artikel 1682-A (t.ex. överföring av äganderätt till fast egendom inom ramen för egendomsgemenskap eller överföring av äganderätten till familjebostaden inom ramen för en egendomsordning mellan makarna), artikel 1682-B (t.ex. uppsägning av hyresavtal för familjebostaden) eller artikel 1683.2 (avstående av arv eller legat) i civillagen, kan den andra maken eller dennes arvinge ansöka om att avtalet hävs.

Om en av makarna överför äganderätten till oregistrerad lös egendom eller ingår ett avtal som ger upphov till en avgift för den egendomen utan den andra makens samtycke där så krävs, kan det upphävande som avses ovan inte åberopas gentemot tredje man som handlat i god tro.

Om en av makarna olagligen överför äganderätten till egendom som endast tillhör den andra maken eller ingår ett avtal som ger upphov till en avgift för den egendomen, kommer avtalet att vara ogiltigt och priset måste återbetalas i synnerhet enligt artiklarna 892–904 i civillagen, där följderna av säljarens bristande legitimitet fastställs.

8 En kort beskrivning av förfarandet för uppdelning, däribland delning, fördelning och avveckling av makarnas egendom i denna medlemsstat.

Om makarna enas om ett avtal för fördelningen av egendomen kan det godkännas av ett folkbokföringskontor eller i form av en giltig handling som undertecknas inför en notarie, enligt vad som är tillämpligt i de situationer som avses i svaret på fråga 6 ovan.

Om makarna inte kan enas om ett avtal för fördelningen av egendomen inleds ett inventeringsförfarande i domstolen eller inför en notarie, enligt beskrivningen i svaret på fråga 6.

Det rättsliga inventeringsförfarandet regleras av bestämmelserna i bok V, avdelning XVI (artiklarna 1082–1130) i civilagen, som gäller i tillämpliga delar för den notariella inventeringen (artikel 2 i bilagan till lag nr 117/19 av den 13 september 2019).

Inventeringsförfaranden för fördelning av giftorättsgods inbegriper följande steg: Inledande steg. Invändning och bekräftelse av ansvar. Förberedande hörande av de berörda parterna. Preliminärt beslut och möte med de berörda parterna (*conferência de interessados*). Fördelningsplan och ratificering av domen. Avslutande steg.

9 Vilket förfarande, vilka handlingar och vilken information krävs normalt för att registrera fast egendom?

Den som ansöker om registrering av fast egendom ska lämna in en ansökan om registrering till fastighetsregistrets kontor och bifoga handlingar som bevisar de uppgifter som finns angivna i fastighetsregistret. De handlingar som vanligtvis krävs är en officiell handling, en rättslig beskrivning av egendomen (*caderneta predial*), bevis för betalning av stämpelskatt och kommunal fastighetsskatt, hävande av hypotek, i förekommande fall. Om dessa handlingar redan har registrerats i fastighetsregistret behöver endast hänvisningar till dem anges.

Om ansökan lämnas in av den sökandes ombud ska även dennes fullmakt bifogas ansökan. Enligt artikel 39 i lagen om fastighetsregistret behöver emellertid inte advokater, notarier och juridiska ombud (*solicitadores*) bifoga en fullmakt för att ansöka om registrering.

Sökande som har ett digitalt certifikat (medborgare med portugisisk legitimation samt advokater, notarier och juridiska ombud som är registrerade i lämplig yrkesorganisation) kan lämna in ansökan om registrering av fast egendom och lägga till de handlingar som krävs online. Sökande som inte har ett digitalt certifikat kan lämna in sin ansökan personligen till fastighetsregistrets kontor eller skicka den per post.

Information om registreringsförfarandet och kostnaden för det finns på

<https://justica.gov.pt/Servicos/Pedir-registo-predial>

Den portugisiska civilagen och övriga lagar som det hänvisas till ovan, i deras nuvarande lydelse, finns (på portugisiska) på

[Código Civil](#)

[Código do Registo Civil](#)

[Código do Registo Predial](#)

[Código de Processo Civil](#)

[Regime do Inventário Notarial](#)

Avslutande anmärkning:

Detta faktablad innehåller allmän information. Det är inte uttömmande eller bindande för kontaktpunkten, det europeiska rättsliga nätverket på privaträttens område, domstolarna eller någon annan. Den senaste versionen av tillämplig lagstiftning ska alltid läsas. Denna information kan inte ersätta juridisk rådgivning från en jurist.

Senaste uppdatering: 22/08/2022

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Makars förmögenhetsförhållanden - Slovenien

1 Finns det ett lagstadgat system för makars förmögenhetsförhållanden i denna medlemsstat? Vad föreskriver det?

Ja.

Makars förmögenhetsförhållanden regleras genom familjelagen (*Družinski zakonik Republike Slovenije*):

Den lagstadgade ordningen för makars förmögenhetsförhållanden är tillämplig, såvida makarna inte ingår avtal om någon annan form av egendomsordning. I det senare fallet gäller detta avtal om makars förmögenhetsförhållanden mellan makarna.

Den lagstadgade ordningen för makars förmögenhetsförhållanden innebär att giftorätt ges till makarnas gemensamma egendom samtidigt som varje makes privata egendom är enskild.

2 På vilka sätt kan makar ordna sina förmögenhetsförhållanden? Vilka är de formella kraven i detta fall?

Makarna eller de blivande makarna kan ordna sina förmögenhetsförhållanden genom avtal. Med avtal som ordnar förmögenhetsförhållanden förstås avtal där de båda makarna beslutar om en annan egendomsordning än den lagstadgade.

I sådana avtal kan de även enas om att ange olika egendomsordningar under äktenskapets varaktighet och vid skilsmässa. Avtal som ingås mellan makarna om äganderätt och om förpliktelser ska ha formen av en notariell handling. Avtalet om makars förmögenhetsförhållanden gäller för makarna så snart det har ingåtts, såvida de inte enats om något annat. Ett äktenskapsförord får verkan den dag då äktenskapet ingås eller dagen därefter, i enlighet med vad som anges i det. Avtal om makars förmögenhetsförhållanden ska föras in i därför avsett register. Om något avtal inte har införts i därför avsett register, förutsätts den lagstadgade ordningen vara tillämplig mellan makarna i förhållandet till tredje man.

Makarna måste informera varandra om sina förmögenhetsförhållanden innan de ingår avtal om makars förmögenhetsförhållanden. Om de inte gör detta kan talan väckas mot avtalet i domstol.

3 Finns det begränsningar för hur makar kan ordna sina förmögenhetsförhållanden?

Nej. Makarna måste emellertid informera varandra om sina förmögenhetsförhållanden innan de ingår avtal om makars förmögenhetsförhållanden. Om de inte gör detta kan talan väckas mot avtalet i domstol.

4 Vad är de rättsliga följderna av äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap?

Makarnas gemensamma egendom delas upp om äktenskapet upplöses.

Om det i avtal om makars förmögenhetsförhållanden där makarna frångår den lagstadgade ordningen inte närmare anges hur den gemensamma egendomen ska delas upp, fördelas den i enlighet med den lagstadgade ordningen, såvida makarna inte enas om något annat. Egendomen delas upp på grundval av den situation som rådde då avtalet om makars förmögenhetsförhållanden fick verkan.

I princip delas egendomen upp i lika andelar, men makarna kan lägga fram bevis på att de har bidragit till den äktenskapliga egendomen i olika hög grad. Obetydliga skillnader i vardera makes bidrag till den gemensamma egendomen beaktas inte.

När makarna har kommit överens om andelarna av den gemensamma egendomen eller dessa har fastställts, kan de enas om hur egendomen ska fördelas. Om makarna samtycker till att bli gemensamma ägare av tillgångar i proportion till sina respektive andelar av den gemensamma egendomen anses detta också vara en uppdelning.

5 Vilka är följderna för makars förmögenhetsförhållanden om en av dem avlider?

Den ena makens frånfalle har ingen inverkan på makarnas förmögenhetsförhållanden.

Den avlidna makens egendom omfattas av arvsreglerna.

6 Vilken myndighet har behörighet att besluta i mål om makars förmögenhetsförhållanden?

Domstolarna är behöriga att pröva tvister om makars förmögenhetsförhållanden.

7 Vilka är verkningarna av makarnas förmögenhetsförhållanden på ett rättsligt förhållande mellan en make och tredje man.

Som makars gemensamma förpliktelser räknas sådana som är bindande för båda makarna enligt allmän lagstiftning, skulder som uppkommit i samband med gemensam egendom samt skulder som en av makarna ådragit sig för att tillgodose behov som rör samlivet samt familjens behov. Makarna är solidariskt ansvariga för dessa skulder med deras gemensamma egendom och med den personliga egendom som var och en av dem äger.

En make kan begära ersättning av den andra maken med hänvisning till att han eller hon har betalat mer än sin andel vid regleringen av en skuld som makarna är solidariskt ansvariga för.

Som makars personliga skulder räknas de som ådragits innan äktenskapet ingicks och de som ådragits efter äktenskapets ingående, men som inte utgör gemensamma skulder enligt artikel 82.1 i familjelagen.

En make ansvarar för sina personliga förpliktelser med sin personliga egendom och sin andel av den gemensamma egendomen.

Om något avtal inte har införts i därför avsett register, förutsätts den lagstadgade ordningen vara tillämplig mellan makarna i förhållandet till tredje man.

8 En kort beskrivning av förfarandet för uppdelning, däribland delning, fördelning och avveckling av makarnas egendom i denna medlemsstat.

Makarnas gemensamma egendom delas upp om äktenskapet upplöses. Den gemensamma egendomen kan delas upp under äktenskapet genom överenskommelse eller på begäran av en av makarna.

Sådana avtal innefattar alla typer av avtal mellan makar som rör deras förmögenhetsförhållanden. Om det i avtal om makars förmögenhetsförhållanden där makarna frångår den lagstadgade ordningen inte närmare anges hur den gemensamma egendomen ska delas upp, fördelas den i enlighet med den lagstadgade ordningen, såvida makarna inte enas om något annat. Egendomen delas upp på grundval av den situation som rådde då avtalet om makars förmögenhetsförhållanden fick verkan.

Makarnas skulder och fordringar var för sig i förhållande till den gemensamma egendomen ska fastställas innan deras andel av den egendomen avgörs.

Storleken på makarnas andel av den gemensamma egendomen kan avtalas dem emellan eller beslutas av domstol på begäran av en av dem.

I princip delas egendomen upp i lika andelar, men makarna kan lägga fram bevis på att de har bidragit till den äktenskapliga egendomen i olika hög grad.

Obetydliga skillnader i vardera makes bidrag till den gemensamma egendomen beaktas inte.

Vid tvist om storleken på vardera makes andel i den gemensamma egendomen beaktar domstolen alla omständigheter i det enskilda fallet, främst makarnas inkomster, det bistånd som en av makarna lämnar till den andra, vårdnaden av barn, utförandet av hushållsarbete, vård av hem och familj, skötsel och bevarande av fast egendom samt allt övrigt arbete och samarbete vid förvaltning, bevarande och förbättring av den gemensamma egendomen.

När makarna har kommit överens om andelarna av den gemensamma egendomen eller dessa har fastställts, kan de enas om hur egendomen ska fördelas.

Om makarna samtycker till att bli gemensamma ägare av tillgångar i proportion till sina respektive andelar av den gemensamma egendomen anses detta också vara en uppdelning.

Om enighet inte kan nås om uppdelningen av egendomen, delar domstolen upp den i enlighet med reglerna om delning av makars egendom.

Vid uppdelningen av den gemensamma egendomen ska föremål som används i den ena makens yrkesutövning eller annan verksamhet eller behövs för dennes försörjning på begäran tilldelas denna make från hans eller hennes andel.

Detsamma gäller föremål som uteslutande är avsedda för den ena makens eget bruk och som inte utgör dennes personliga egendom.

9 Vilket förfarande, vilka handlingar och vilken information krävs normalt för att registrera fast egendom?

Fastighetsdomstolen (*zemljiškopravni sodišče*) beslutar om registrering på grundval av handlingar som styrker laga fång av den fasta egendomen och som uppfyller övriga villkor i lagstiftningen.

Dessa handlingar anges i artikel 40.1 i lagen om fastighetsregister (*Zakon o zemljiški knjigi*).

Senaste uppdatering: 10/11/2020

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Makars förmögenhetsförhållanden - Finland

1 Finns det ett lagstadgat system för makars förmögenhetsförhållanden i denna medlemsstat? Vad föreskriver det?

I Finland grundar sig förmögenhetsförhållandet mellan makar på uppskjuten egendomsgemenskap. Det innebär att egendomen under äktenskapet är separat, men att den delas jämnt vid eventuell skilsmässa.

Äktenskap påverkar inte ägarförhållandet mellan makarna. Enligt äktenskapslagen (234/1929) förblir den egendom makarna har vid äktenskapets ingående deras respektive tillhörighet även i äktenskapet. Även den egendom som de förvärvar eller får i arv eller gåva under äktenskapet är deras respektive egendom. Liksom egendomen är även makarnas skulder separata, dvs. om någon av makarna skuldsätter sig före eller under äktenskapet ansvarar han eller hon ensam för skulden. Makarna ansvarar dock gemensamt för skulder som någon av dem har åtagit sig för familjens underhåll.

Enligt det finländska systemet har båda makarna giftorätt till den andras egendom. Med hänvisning till giftorätten får makarna vid avvitrning efter skilsmässa hälften var av den egendom som omfattas av giftorätten. Om äktenskapet upplöses på grund av dödsfall delas egendomen på samma sätt lika mellan den efterlevande och den avlidnas arvingar. Giftorätten gäller all egendom oavsett när och hur makarna har förvärvat eller fått den före äktenskapet, men kan undantas genom äktenskapsförord. Giftorätten gäller dock inte egendom som genom gåvbrev, testamente eller förmånstagarförordnande avseende personförsäkringar getts på villkor att mottagarens framtida make eller maka inte har någon giftorätt till den berörda egendomen.

2 På vilka sätt kan makar ordna sina förmögenhetsförhållanden? Vilka är de formella kraven i detta fall?

Makarna kan antingen före eller under äktenskapet upprätta ett äktenskapsförord, som inverkar på hur egendomen delas vid avvitrning. I äktenskapsförordet kan makarna exempelvis komma överens om att ingen av dem har någon giftorätt i den andras egendom utan att båda två behåller sin egendom. Det är också möjligt att i äktenskapsförordet fastställa att en viss egendom ska undantas från delningen.

Äktenskapsförordet ska upprättas skriftligen, dateras och undertecknas. Dessutom ska det bevitnas av två ojäviga personer. Äktenskapsförordet träder i kraft när det har registrerats hos magistraten (från och med 2020 myndigheten för digitalisering och befolkningsdata).

3 Finns det begränsningar för hur makar kan ordna sina förmögenhetsförhållanden?

Äktenskapslagen innehåller vissa bestämmelser om begränsad förvaltning, som rör makarnas gemensamma hem och bohag. En make får inte utan den andras skriftliga samtycke överlåta fast egendom som är avsedd att användas som makarnas gemensamma hem. Utan den andras samtycke får en make heller inte överlåta hyresrätt eller andra rättigheter som medför besittningsrätt till en lägenhet som använts som makarnas gemensamma hem, makarnas gemensamma lösa egendom, behövliga arbetsredskap som används av den andra maken eller lös egendom som är avsedd för den andra makens eller barnens personliga bruk.

Avvitrningen av egendomen kan jämkas, om den annars skulle leda till ett oskäligt resultat eller till att den ena maken skulle få en obehörig ekonomisk fördel. Med jämkning av avvitrning menas att det i enskilda fall efter en bedömning av skälighet går att göra undantag från de regler som annars skulle gälla. I sådana fall beaktas i synnerhet äktenskapets längd, vad makarna gjort för den gemensamma ekonomin och för att bibehålla och utöka egendomen samt andra jämförbara omständigheter som rör makarnas ekonomi.

Det kan då bestämmas att den ena maken inte med stöd av giftorätt ska få egendom av den andra eller att denna rätt ska begränsas. Det går också att jämka avvittringen så att viss egendom helt eller delvis undantas från giftorätten. Dessutom kan avvittringen jämkas så att egendom som den ena maken enligt ett äktenskapsförord inte har giftorätt i vid avvittringen helt eller delvis ändå ska omfattas av giftorätten.

4 Vad är de rättsliga följderna av äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap?

När ett äktenskapsskillnadsärende är under behandling eller när äktenskapet har upplösts ska avvittring, dvs. bodelning, förrättas, om en make eller en avlidne makes arvinge kräver det. Vid avvittring verkställs giftorätten genom att den make som äger mer måste betala ett utjämningsbelopp. Om ingendera maken har giftorätt i den andras egendom görs i stället för avvittring endast avskiljande av makarnas egendom. Om makarna har gemensam egendom ska egendomen på yrkande delas vid avvittring eller avskiljande av egendom.

Om makar vars förmögenhetsförhållanden omfattas av finsk lag har dömts till hemskillnad i utlandet kan avvittring av egendomen förrättas med anledning av hemskillnaden. Detta kan dock inte ske om makarna efter att hemskillnaden beviljades har återupptagit samlevnaden.

5 Vilka är följderna för makars förmögenhetsförhållanden om en av dem avlider?

Om en av makarna dör har detta i princip samma verkan på förmögenhetsförhållandena som skilsmässa.

Om den avlidna efterlämnar bröstarvingar, dvs. barn eller deras avkomlingar, kan den efterlevande maken eller arvingarna yrka på avvittring. Vid avvittring delas makarnas hela sammanlagda egendom enligt huvudregeln i två lika stora delar. Den efterlevande maken får hälften av egendomen och arvingarna tillsammans den andra hälften. Om den efterlevande maken dock har mera egendom än den avlidne, har han eller hon rätt att behålla all sin egen egendom. Om äktenskapet upplöses på grund av den ena makens död och den avlidne inte har efterlämnat bröstarvingar ärver den efterlevande hela egendomen, såvida inte den avlidne har testamenterat sin egendom till någon annan. I detta skede görs inget avskiljande av den avlidnes och den efterlevandes egendom. Sedan båda makarna dött delas den egendom som den sist avlidne maken efterlämnat i regel lika mellan vardera makens arvingar. Den efterlevande kan inte testamentera den andel som tillkommer den avlidnes arvingar.

Den efterlevande maken får behålla den avlidnas kvarlåtenskap i sin besittning, såvida inte annat följer av en bröstarvinges krav på avvittring eller den avlidnas testamente. Den efterlevande maken har emellertid alltid rätt att i sin besittning behålla en bostad som makarna använt som sitt gemensamma hem samt det sedvanliga bohaget, såvida inte en bostad som lämpar sig som hem ingår i den efterlevandes egendom.

6 Vilken myndighet har behörighet att besluta i mål om makars förmögenhetsförhållanden?

I Finland inleder myndigheterna inte förvaranden rörande makars förmögenhetsförhållanden på eget initiativ. Om makarna inte kan enas om avvittringen ålägger tingsrätten på begäran en skiftesman att genomföra avvittringen.

7 Vilka är verkningarna av makarnas förmögenhetsförhållanden på ett rättsligt förhållande mellan en make och tredje man.

Äktenskapet begränsar i princip inte makarnas rätt att ingå avtal, utan vardera parten kan under äktenskapet fatta beslut om sin egen egendom utan den andra makens samtycke.

Makarna är inte heller juridiskt ansvariga för varandras skulder. De är dock gemensamt ansvariga för sådana skulder som en av dem har åtagit sig för familjens underhåll. Dessutom ansvarar båda för att betala hyran för det gemensamma hemmet. Hyresavtalet för den gemensamma bostaden kan endast sägas upp gemensamt, även i de fall där hyresavtalet ingåtts i enbart den ena makens namn.

Borgenärer skyddas i äktenskapslagen såtillvida att en make inte kan avsäga sig sina rättigheter i avvittringen på ett sätt som är bindande för borgenärerna. Om en make vid avvittring överlåtit avsevärt mera av sin egendom till den andra maken eller dennes arvingar än han eller hon hade varit skyldig att överlåta kan avvittringen gå åter och egendomen återvinnas till ett konkursbo.

8 En kort beskrivning av förfarandet för uppdelning, däribland delning, fördelning och avveckling av makarnas egendom i denna medlemsstat.

I Finland inleder myndigheterna inte förvaranden rörande makars förmögenhetsförhållanden på eget initiativ. När ett äktenskapsskillnadsärende är under behandling eller när äktenskapet har upplösts ska avvittring förrättas om en make eller en avlidne makes arvinge kräver det. Om makarna inte har giftorätt i varandras egendom görs i stället för avvittring avskiljande av makarnas egendom.

Vid avvittring som sker på grund av skilsmässa delas makarnas samlade egendom i regel lika dem emellan, förutom om de har upprättat äktenskapsförord. Avvittringen kan också jämkas utifrån skälighetshänsyn. Vid avvittring eller avskiljande av egendom ska makarnas gemensamma egendom på begäran också delas.

Om äktenskapet har upplösts till följd av att en av makarna avlidit och den avlidne maken har efterlämnat bröstarvingar, dvs. barn eller deras avkomlingar, kan den efterlevande maken eller arvingarna yrka på avvittring. Vid avvittringen delas makarnas samlade egendom i dessa fall i princip lika. Den efterlevande maken får hälften av egendomen och arvingarna tillsammans den andra hälften. Om den efterlevande maken dock har mera egendom än den avlidne, har han eller hon rätt att behålla all sin egen egendom. Om en make vid sin död inte efterlämnar bröstarvingar ärver den efterlevande maken den andras egendom, om inte den avlidna genom testamente har bestämt något annat. Sedan båda makarna dött delas den egendom som den sist avlidne maken efterlämnat i regel lika mellan vardera makens arvingar.

Parterna kan komma överens sinsemellan om delningen av egendomen (avtalsavvittring). Om de dock inte kommer överens ska domstolen på begäran av en av makarna ålägga en skiftesman att göra avvittringen (skiftesmannavvittring).

Vid avtalsavvittring ska det upprättas ett dokument som ska dateras, undertecknas och bestyrkas av två ojäviga personer. Om en skiftesman sköter avvittringen upprättas ett dokument som undertecknas av skiftesmannen.

Dokumentet kan lämnas till magistraten (från och med 2020 myndigheten för digitalisering och befolkningsdata) för registrering. Registrering av dokumentet ger skydd mot den andra makens borgenärer och påverkar inte giltigheten av själva avvittringen mellan parterna.

9 Vilket förfarande, vilka handlingar och vilken information krävs normalt för att registrera fast egendom?

Äganderätt till en fastighet registreras genom ansökan om lagfart. Lagfarten registreras i det offentliga lagfarts- och inteckningsregistret. Därefter framgår ägaren av lagfartsbeviset.

Om ägarskapet till fast egendom övergår i samband med avvittring eller avskiljande av egendom måste följande handlingar lämnas in till Lantmäteriverket vid ansökan om lagfart: avtalet om avvittring eller avskiljande i original, utredning om avvittringsgrunderna, t.ex. tingsrättens meddelande om att ett skilsmäsoärende har inletts, samt kvitto på eventuell betald överlåtelseskatt.

Lagfartstiden för förvärv av en fastighet som grundar sig på avvittring börjar löpa när avvittringen vinner laga kraft. Lagfartstiden är sex månader.

Senaste uppdatering: 03/02/2023

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Makars förmögenhetsförhållanden - Sverige

1 Finns det ett lagstadgat system för makars förmögenhetsförhållanden i denna medlemsstat? Vad föreskriver det?

Ja, det finns ett sådant system. Det innehåller regler om underhållsskyldighet mellan makar under och efter ett äktenskap. Det innehåller även regler om rättigheter och skyldigheter under och efter ett äktenskap avseende makars olika typer av tillgångar, skulder, gemensamma boende och bohag samt gåvor mellan makar.

2 På vilka sätt kan makar ordna sina förmögenhetsförhållanden? Vilka är de formella kraven i detta fall?

Makar kan ha tillgångar av två slag: giftorättsgods och enskild egendom. Giftorättsgods är det vanligaste och det som gäller när inget särskilt har bestämts. Huvudregeln är att giftorättsgods ska ingå i bodelning vid den ene makens bortgång eller vid skilsmässa. Egendom kan göras enskild och därmed inte ingå i bodelning på följande sätt:

- Genom äktenskapsförord. Det måste vara skriftligt och registrerat hos Skatteverket.
- Genom villkor vid gåva.
- Genom villkor i testamente.
- Genom villkor i förmånstagarförordnande vid livförsäkring, olycksfallsförsäkring, sjukförsäkring eller individuellt pensionssparande.

3 Finns det begränsningar för hur makar kan ordna sina förmögenhetsförhållanden?

Ja, det finns begränsningar. Till exempel finns det skyddsregler som gäller under äktenskapet avseende makars gemensamma bostad och bohag. En make får inte sälja, hyra ut eller på något annat sätt förfoga över hemmet utan den andre makens samtycke. Reglerna gäller även om egendomen är enskild enligt ett äktenskapsförord. Vid bodelning ska makarnas gemensamma bostad och bohag tilldelas den make som bäst behöver egendomen. Detta gäller även om egendomen helt och hållet ägs av den andra maken. Om värdet av den egendom som på detta sätt tilldelas den ena maken överstiger dennes andel vid bodelningen, har maken ändå rätt att få egendomen, om han eller hon betalar mellanskillnaden till den andra maken. Ett annat exempel är att en efterlevande make har rätt till en viss minsta summa pengar ur det gemensamma boet. Detta gäller även om den bortgångne makens egendom var enskild och även om denne testamenterat all sin egendom till någon annan.

4 Vad är de rättsliga följderna av äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap?

Enligt svensk lag är endast skilsmässa möjlig. Den rättsliga följden av en skilsmässa är att en bodelning ska göras. Det kan också finnas en rätt till underhåll, åtminstone under en övergångsperiod, för den ena maken.

5 Vilka är följderna för makars förmögenhetsförhållanden om en av dem avlider?

Bodelning ska ske. Det är den bortgångne makens arvingar som ska göra bodelning med den efterlevande maken. Gemensamma bröstarvingar måste dock vänta på sitt arv till dess att båda makar är döda.

6 Vilken myndighet har behörighet att besluta i mål om makars förmögenhetsförhållanden?

Bodelning kan göras av parterna själva. Om parterna är överens, är det enda formella kravet att bodelning görs skriftligt och är undertecknad av båda parter. Om parterna inte kan komma överens kan en domstol utse en bodelningsförrättare. Bodelningsförrättarens beslut kan överklagas till domstol av parterna.

7 Vilka är verkningarna av makarnas förmögenhetsförhållanden på ett rättsligt förhållande mellan en make och tredje man.

Var och en av makarna svarar själv för sina skulder. En makes fordringsägare har alltså inte rätt att få betalt ur den andra makens egendom, vare sig egendomen utgör giftorättsgods eller är makens enskilda. Det finns också regler för att skydda fordringsägare från att makar gemensamt undandrar egendom. En make kan till exempel inte besluta att hans eller hennes enskilda egendom ska ingå i en bodelning om syftet är att undkomma en fordringsägares krav.

8 En kort beskrivning av förfarandet för uppdelning, däribland delning, fördelning och avveckling av makarnas egendom i denna medlemsstat.

Huvudregeln är att giftorättsgodset ska ingå i bodelningen. Det finns dock flera undantag från denna huvudregel. Varje make får ta undan så mycket av sitt giftorättsgods som svarar mot dennes skulder. Varje make får också ta undan kläder och annan egendom som den maken personligen använder, liksom personliga presenter. Utanför bodelningen faller också till exempel rätt till pension från arbetsgivare eller från det allmänna och i viss utsträckning privata pensionsförsäkringar. Värdet av det som återstår av giftorättsgodset ska i princip delas lika mellan makarna. Lottläggningen görs i beaktande av vem som är ägare till egendomen i fråga. Som nämns ovan finns det också särskilda skyddsregler avseende gemensam bostad och gemensamt bohag.

9 Vilket förfarande, vilka handlingar och vilken information krävs normalt för att registrera fast egendom?

Varje överlåtelse av fast egendom ska registreras genom en ansökan om registrering av ägarskap hos Lantmäteriet. Sådan registrering söks vanligen av köparen av den fasta egendomen. Originalhandlingar ska ges in vid ansökan.

Senaste uppdatering: 15/11/2019

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.